БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй, орган.

238 (8763) | 1958 оной октябриин 8, среда | Сэн 20 мүнгэн

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ НҮХЭР ВИЛЬГЕЛЬМ ПИКТЭ ГЕРМАНИИН СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ НЭГЭДЭМЭЛ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ НҮХЭР ВАЛЬТЕР УЛЬБРИХТЭ ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТР НҮХЭР ОТТО ГРОТЕВОЛЬДО

БЕРЛИН

Хүндэтэ нүхэдүүд! Германиин Демократическа Республикын тогтоһон үдэрһөө хойшо юһэн жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Танине Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнһөө амаршална. Немецкэ арадай агууехэ һайндэр болоһон энэ мартагдашагүй үдэр Советскэ Союзай арадууд Германиин Демократическа Республикын ажалшадта ахадүүгэй халуун баяр хүргэжэ, һайн һайханиие хүсэнэ.

Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин хүтэлбэри доро Демократическа Германиин Национальна Фронтдо нэгэдэн, арадай засагай жэлнүүдтэ ГДР-эй ажалшадай туйлаһан ехэ амжалтанууд советскэ арадые баясуулна.

Германиин Демократическа Республикын социалистическэ экономикын саашадаа хүгжэхэ, арад зонойнь байра байдалай улам һайжарха хэрэгтэ шэнэ ехэ зорилгонуудые хараалһан Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин V съезд Германиин Демократическа Республикын ажабайдалда ехэ удха шанартай. Съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэдэ Германиин Демократическа Республикые бүри бэхижүүлхэ, арадай ажахые эрид түргэнөөр хүгжөөхэ, социалистическэ бүхы лагериин хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ туһа нэмэри болохо.

Тогтоһон үдэрһөө хойшо Германиин Демократическа Республика дэлхэйн шэнэ дай үүсхэхэеэ һэдэжэ байһан ээрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ хамтаран бодоһон эб найрамдалда дуратай оронуудай түрүү зэргэдэ ябалсана. Баруун Германиие атомаар зэбсэгжүүлгэдэ эсэргүү, Европодо эб найрамдал хангахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ, колониальна дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө оролдожо байһан арадуудые дэмжэжэ, Германиин Демократическа Республика эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадуудай дунда хүндэтэй, нэрэтэй солотой болоо.

Германиин арадай национальна гол зорилгые—Германиие эбээрээ демократическа ёһоор нэгэдүүлхэ гэһэн зорилгые шиидхэлгэдэ шэглүүлһэн Германиин Демократическа Республикын оролдолгые Советскэ Союз гүнзэгыгөөр мэдэржэ, талархажа байна, тиигээд Германитай эбэй договор баталха тухай Германиин Демократическа Республикын правительствын дурадхалые али болохоор дэмжэнэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Германиин Демократическа Республикын ажалшадта, мүн Танда, манай хүндэтэ нүхэд, социалистическэ байгуулалтадаа, эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэлдээ амжалта туйлажа байхыетнай хүсэнэ.

Манай оронуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаан бүри бэхижэжэ, хүгжэжэ байг лэ!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи Секретарь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. ХРУЩЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

Москва, Кремль 1958 оной октябриин 6.

ГДР-эй юһэн жэлэй ойн хүндэлэлдэ болоһон баярай суглаан

Эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдтэй хамта советскэ хүнүүд Германиин Демократическа Республикын тогтоһон үдэрһөө хойшо гүйсэһэн юһэн жэлэй ойе һайндэрлэжэ байна. Октябриин 6-да Москвада Союзуудай байшангай колонно зал соо энэ үдэртэ зорюулагдан баярай суглаан болоо.

Немецкэ арадай һайндэр тухай советско-германска хани барисаанай, мүн культурна харилсаанай бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо П. Г. Москатов элидхэл хэбэ. Ажалша таряашадтай, хото хүдөөгэй бусад ажалшадтай барисаатай хүдэлмэришэн ангяар хүтэлбэрилэгдэдэг гүрэниие Германиин түүхэдэ анха түрүүшынхеэ бии болгоһон ушар бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай юм гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Москвада байһан германо-советскэ хани барисаанай бүлгэмэй президент, ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарь Георг Хандке суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Советскэ Союзтай үнэн зүрхэнэй, ахадүүгэй хани барисаатай байһан сагтал ГДР-эй үмэнэ байһан түүхыншье, политическэшье зорилгонууд амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Дайнай үедэ немецкэ культурын агууехэ зохёолнуудые абарһанайнь, тиигээд һүүлдэ тэдэниие Германиин Демократическа Республикада дамжуулан үгэһэнэйнь түлөө ГДР-эй бүхы ажалшадай үмэнэһөө Георг Хандке Советскэ Союзай Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода болон бүхы советскэ арадта үнэн зүрхэнһөө баярые хүргэбэ.

Эндэ сугларагшадта халуунаар угтагдаһан ГДР-һээ СССР-тэ байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд Иоганнес Кениг үгэ хэлэжэ, Германиин Демократическа Республикын тогтоһоор юһэн жэлэй ойтой дашарамдуулан Германиин Демократическа Республикын арад зоной, эб найрамдалда дуратай бүхы немецүүдэй үмэнэһөө советскэ арадта ахадүүгэй амаршалга хүргэбэ.

ГДР-эй ажалшад, тэрэнэй хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэн Европодо эб найрамдал хангаха хэрэгтэ хэды ехэ харюусалгатай байһанаа хүсэд мэдэрнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Эб найрамдалай түшэг тулгуури болон ГДР-эй бэхижэлгэ, социалистическэ байгуулалтаяа бэелүүлгэдэ туйлажа байһан шэнэ амжалтанууднай Советскэ Союзай толгойлдог социалистическэ лагериин саашадаа бэхижэхэ хэрэгтэ ГДР-эй хүдэлмэришэдэй, таряашадай оруулһан ехэхэн туһа нэмэри болохо байна гэжэ саашань элшэн сайд хэлэбэ. Германиин Демократическа Республика энэ лагериин нэгэ таһаршагүй хубинь болоно.

Советскэ, немецкэ арадуудай хоорондохи хани барисаан манай арадуудта аша туһатай байхаһаа гадна, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохо, бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала удха шанартай гэжэ түүхэ нэгэнтэ бэшэ харуулаа гээд элшэн сайд мэдүүлээ.

Хүсэн түгэлдэр Советскэ Союзда—социалистическэ лагериин хүтэлбэрилхы хүсэндэ, немецкэ, советскэ арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын хани барисаанда юрөөл табижа, Иоганнес Кениг үгэеэ дүүргэбэ. (ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай Афганистанда айлшалһан тухай хамтын коммюнике

Афганистанай хаан Дээдэ тушаалта Мухаммед Захир Шах гэгшын уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов энэ хаанай СССР-тэ айлшалһанай харюуда Афганистанда хани ёһоор айлшалжа, 1958 оной октябриин 1-һээ 6 хүрэтэр (1337 оной мизанай 9-һөө 14 хүрэтэр) тэндэ байба.

К. Е. Ворошиловтай хамта Афганистанда СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин түрүүлэгшэ Н. А. Мухитдинов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Таджикска ССР-эй наукануудай академиин президент С. У. Умаров, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ байдаг, гадаадын оронуудтай экономическа харилсаа эрхилдэг гүрэнэй комитедэй гэшүүн Д. Д. Дегтярь, СССР-эй Культурын министрын орлогшо Н. Н. Данилов, СССР-эй МИД-эй Дунда Зүүн зүгэй оронуудай таһагые даагша А. П. Павлов, алба тушаалта бусад хүнүүд ерэлсэһэн байна.

Кабулда ерэмсээрээ К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй ябалсаһан хүнүүд Афганистанай Дээдэ тушаалта хаан байгаад, наһа бараһан Мухаммед Надир-Шах гэгшые хадагалһан газарта ошожо, венок табиһан байна.

К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй ябалсаһан хүнүүд Афганистанай түүхэтэ болон культурна памятнигуудтай танилсаһан, «Гази» гэжэ стадион дээрэ Афганистанай столицын хүн зонтой уулзаһан, тиихэдээ К. Е. Ворошилов Афганистанай арадта, тэрэ тоодо Советскэ Союзай түлөөлэгшэдые үнэн сэдьхэлһээ амаршалһан Кабулай хүн зондо советскэ арадай зүгһөө ахадүүгэй амар мэндые хүргөө. К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй ябалсаһан хүнүүд мүнөөхи стадион дээрэ болоһон спортивна һайндэртэ хабаадаһан, Кабул городой арадай соведтэ, мүн промышленна предприятинуудта, культурна эмхи зургаануудта хүрэһэн, афганска сэрэгэй частьнуудай тактическа һуралсалые хараһан байха юм. Афганистанай албан тушаалта хүнүүд болон хүн зон советскэ айлшадые хаа хаанагүй халуунаар, үнэн сэдьхэлһээ угтаа.

Афганистанда байха зуураа, К. Е. Ворошилов Афганистанай хаан Дээдэ тушаалта Мухаммед Захир Шахтай хани ёһоор уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй хамта ябалсагшад—Н. А. Мухитдинов болон бусад—Афганистанай премьер-министр, гадаадын хэрэгүүдэй министр, арадай соведэй түлөөлэгшэ, гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшадтай хани ёһоор хөөрэлдөө.

К. Е. Ворошилов болон тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүдэй Афганистанай хаан Дээдэ тушаалта Мухаммед Захир Шахтай, афганска гүрэнэй бусад хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадтай уулзаһан уулзалга, хөөрэлдөөнүүд үнэн сэдьхэлэй, бэе бэеэ гүнзэгыгөөр ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

Эдэ уулзалга, хөөрэлдөөнүүдтэ СССР-һээ Афганистанда байдаг элшэн сайд М. В. Дегтярь, Афганистанһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Абдул Кахим Шахалами тэрэшэлэн хабаадаһан байна. Хоёр тала хадаа советско-афганска экономическа болон техническэ харилсаанай, худалдаа наймаанай талаар һайн амжалтын туйлагдаһаниие тэмдэглээд, хоёр ороной хоорондо тиимэ харилсаанай, культурна холбооной саашадаашье амжалтатайгаар хүгжэхэ байһанда этигэһэнээ мэдүүлээ.

Хани ёһоной, үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрһэн уулзалга, хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын байдалай, советско-афганска харилсаанай шухала асуудалнуудай талаар һанамжаяа хэлсэлгэ болоһон, тиихэдээ эдэ асуудалнуудай талаар Бандунгын ба ООН-эй Уставай ёһо гуримһаа үндэһэлһэн хоёр ороной хараа бодол хоорондоо ойро байна, олон талаараа адли байна гэжэ дахин тэмдэглэгдээ.

К. Е. Ворошиловай, тэрээнтэй ябалсагшадай Афганистанда ерэһэн ябадал политическэ болон социальна элдэб системэтэй оронуудай амжалтатайгаар харилсалгын жэшээ болоһон советско-афганска хани ёһоной харилсаае бүри ехээр бэхижүүлээ гэжэ хоёр тала хангалтатайгаар тэмдэглэнэ.

Энэ хадаа Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй райондо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые, аюулгүй байдалые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха гэжэ этигэжэ байһанаа хоёр тала мэдүүлнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. Е. ВОРОШИЛОВ.**

Афганистанай хаан **Мухаммед Захир Шах.**

ТАСС-эй корреспондентын асуудалда Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу

Октябриин 1-дэ пресс-конференци дээрэ США-гэй президент Д. Эйзенхауэрэй хэлэһэн зарим үгэнүүдтэй дашарамдуулан, ТАСС-эй корреспондент СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевһоо иимэ асуудал һураба:

Тайваниин хоолой шадар КНР ябуулга хэжэ, Хитадай анханай газарые чанкайшистнарһаа сүлөөлхэ гэжэ байна. Энэниинь доторой дайн, ондоогоор хэлэхэдэ, хитад арадай дотоодын хэрэг гэжэ тоолжо болохогүй гээд США-гэй президент Д. Эйзенхауэр октябриин 1-дэ пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. «Хэрбээ энэнь доторой дайн юумэ һаань, Росси энэ дайнда хабаадалсахаар бэлэн гэжэ г-н Хрущев юундэ Россин зүгһөө бэшэг соогоо мэдүүлээб. Хэрбээ энэнь доторой дайн гээшэ һаань, би оройдоо «доторой дайн» гэһэн үгын бодото удхые ойлгохогүй хүн байнаб» гэжэ президент мэдүүлээ.

США-гэй президентын иигэжэ хэлээшыень яажа ойлгохо хэрэгтэйб? Советскэ правительствын хэһэн ямаршье мэдүүлгэнь президентын иимэ үгэнүүдые хэлэхэ багаханшье үндэһэ, баримта үгөөгүй гэжэ мэдээжэ бшуу.

Доро Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу толилогдоно.

Тайваниин шадар боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд тухай асуудалаар Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэнүүдые президент Эйзенхауэр тон буруугаар пресс- конференци дээрэ тайлбарилаа гэһэн үгыетнай бүрин зүбшөөнэб. Советскэ Союзай баримталдаг һанамжые иигэжэ эшэхэ нюургүйгөөр хазагайруулан хэлэһэндэнь гансал гайхахаар байна. Иигэжэ худал хуурмаг арга хэрэглэхэ юм гэжэ би хэзээшье һанахагүй байгааб. Тайваниин хоолой тушаа манай хэһэн мэдүүлгые США-гэй президентын мүнөөшье зүбөөр ойлгожо байһандань би һэжэглэнэгүйб. Тиимэһээ Алас Дурна зүгтэ энхэ амгалан байдал тогтонижоруулхые эрмэлзэн, Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэнүүдэй иигэжэ хазагайруулагдажа байһан ушар тэдэнэй эб найрамдал бэхижүүлхэ гэжэ оролдодоггүй дээрэһээ иимэ арга хэрэглэжэ байһыень харуулна. Тэдэнэр США-гэй бүлэг баяшуулай тала хамгаалан иимэ үгэнүүдые хэлэбэ гээшэ. Тэдэ баяшуул бүри ехээр баяжахын тулада уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно, шэнэ дайнда бэлэдхэнэ.

Бодото байдалтай тон ехээр зүришэн алгасаһан эдэ үгэнүүдые хэлэжэ, Советскэ Союзай баримталдаг һанамжые хазагайруулан тайлбарилхые хүсэһэн хүнүүдэй энэ ябуулгаһаань ямаршье үрэ гарахагүй. Советскэ Союзай баримталдаг һанамжань эли тодо, зосоогоо зүрилдөөтэй зүйлгүй юм. Советскэ правительство президент Д. Эйзенхауэртэ эльгээһэн бэшэгүүд соогоо иигэжэ сэхэ, хоёр ондоогоор ойлгохоор бэшээр мэдүүлһэн байгаа: манай хани, союзник болохо Хитадай Арадай Республикада эсэргүү дай США-гэй эхилээ һаань, Советскэ Союз хадаа хани барисаатай, холбоотой байха, бэе бэедээ туһалха тухай КНР-тэй хэһэн Договороор абаһан уялгаяа бүрин дүүргэхэ, мүн тиимэ дээрэһээ Хитадай Арадай Республикада добтолго — Советскэ Союзда добтолһон ябадал болохо гэжэ мэдүүлһэн байна.

Советскэ правительствын иимэ мэдүүлгыень уншаад, Советскэ Союз Хитадта боложо байгаа доторой дайнда хабаадалсахаар бэлэн гэжэ президент Эйзенхауэр шэнгеэр тайлбарилхаар багаханшье үндэһэ, баримта энэ мэдүүлгэдэ байна аал? Үгы, бидэнэр тон ондоо удхатай мэдүүлгэ хэһэн, хэжэшье байнабди: Хитадай Арадай Республикада гадаадын гүрэнэй добтолоо һаань, тодорхойлон хэлэбэл, хэрбээ КНР-тэ США-гэй добтолоо һаань, Советскэ Союз Хитадта туһалха.

Хитадай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гэй хамааралсаһан дээрэһээ Холбоото Штадууд Хитадай Арадай Республика хоёрой хоорондо сэрэг дайнай болохо аюулай Алас Дурна зүгтэ тохёолдоод байһан ушарһаал Советскэ правительство США-да иигэжэ уридшалан һануулха баатай болоһон байна. Хэрбээ США-гэй КНР-тэ добтолоо һаань, Советскэ Союз энээниие хажуу тээһээнь хаража байхагүй. Гэбэшье, чанкайшистнарые хаман хаяхын тулада хитад арадай хэжэ байгаа доторой дайнда бидэ оролсоошьегүйбди, оролсохоёо һананашьегүйбди.

Доторойнгоо хэрэгые өөрынгөө үзэмжөөр зохёохо, байгуулха гээшэ арад бүхэнэй өөрын эрхэ юм. Цзиньмыньдао, Мацзудао аралнуудаа бусааха, Тайвань болон Пэнхуледаое сүлөөлхэ гэһэн хитад арадай хүсэл тэрэнэй дотоодын хэрэг мүн. Эдэ аралнууд Америкые Колумбын олоһонһоо бүри урид Хитадта хабаатай байгаа гэжэ мэдээжэ. Хитадай гол газарһаа намнагдаһан чанкайшистнарай дээрмэшэдтэй хэжэ байгаа тэмсэлээ эсэстэнь хүргэжэ, Хитадай анханай газарые сүлөөлхэ гэхэдэнь США-гэй правительствын хитад арадта һаад хэжэ байһан ушар Хитадта боложо байгаа доторой дайнда Холбоото Штадуудай бүдүүлигээр, далда нюусагүйгөөр оролсожо байһанай гэршэ мүн.

Энээн тухай президент Эйзенхауэр юушье хэлээгүй.

Хитадай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гэй хорото муухайгаар оролсоһонһоо, Тайваниин хоолойн шадар Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үйлэдэжэ байгаа ээрхэг түримхэй ябуулгаһаа уламжалан гараха бүхы хойшолонгуудай түлөө США-гэй правительство арадуудай үмэнэ, түүхын үмэнэ онсо аюултай харюусалга абана гэжэ харюугайнгаа түгэсхэлдэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэхые шухалада тоолоноб.

Клуб, библиотекэ, культбаза бүхэнэй үбэлдөө һайнаар хүдэлхынь түлөө

Манай республика дотор, ...нгаяа хүдөө нютагуудта, ...ультурно-гэгээрэлэй эмхи ...ргаануудай тоо үдэрһөө ...эрэтэ гэхээр олошоржо ...айна. Клубгүй колхоз үгы ...олонхой. Ойрын жэлнүүдтэ ...энэй тоо бүри ехээр олошорхо байна. Жэшээлхэдэ, ...ёл культурын добтолгын үе..., 1958 онһоо 1960 он хүрэ...р 8 Культурын ордон, 154 ...уб, 238 культбаза, 241 улаан ...лан, 89 библиотекэ баригдахаар хараалагданхай. Эдэнэй ...ээд олониинь энэ жэлдэ ...шаглалгада оруулагдаха түтэй. Мүнөө үедэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаан бүхэ... урда тон шухала зорилго ...игданхай. Клуб, библиотекэ, культбаза, Культурын ор... бүхэн жэлэй дүрбэн сагта, ...нгаяа үбэлэй хүйтэндэ ...адгүй хүдэлхөөр хэзээдэ бэ... байха зорилготой.

Культурын ордонгууд, клу...д болон библиотекэнүүдые ...ртийна организацинуудай ...шэг тулгуури болгохо шухала гэжэ КПСС-эй XX съезд ...һан байна. Тэрэ гэһэнһээ ...шо эдэ эмхи зургаануудай ...лмэри эли байса һайжа... Партийна организацинууд ...нэй хүдэлмэридэ анхара... хандуулдаг, бодото туһа... ...жа үзүүлдэг болоо. Тэрэ... ...эн ажалшадайшье культурна эрилтэнь ургаа. Хүдэлмэришэд, колхознигууд болон ...ба хаагшадай культурна ...лтэнүүдыень хүсэдөөр хан... ...а гээшэ клуб, библиотекэ, ...льтбаза бүхэнэй нангин уял... ...ь болонхой.

Иигээд уданшьегүй үбэлэй ...тэн болохонь. Мүнөө мал... ...д үбэлжөөндөө орожо, суг... ...жа байна. Үбэлэй үедэ ...льтурно-гэгээрэлэй эмхи ...рганануудай саг үргэлжэ та... ...ряагүйгөөр хүдэлхынь ту... ...а тэдэниие гүйсэдөөр ду... ...лхаһаа гадна, али бүхы хэ... ...гэлнүүдээр бүрин хангаха ...ала. Октябриин агууехэ ...олюциин 41 жэлэй ойе, мүн ...ммунистическэ партиингаа ...жээтэбэшэ XXI съездые үй... ...эриин эрхим дээжэ бэлэ... ...ээр угтахын түлөө социа... ...тическэ мүрысөөн респуб... ...ымнай колхоз болон совхо... ...дта, фабрика болон заво... ...дта, барилгануудд болон ...бинадуудта үргэнөөр дэл... ...эд, хүдэлмэришэд, колхоз... ...уд болон алба хаагшад... политическэшье, ажалай... туйлай ехэ дэбжэлтэтэй... хүдэлжэ байна.

...нэ мүрысөөнэй үрэ дүнгүү... элишэлэн тунхаглаха, тү... ...үүлэй дүй дүршэлые уха... ...лан дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ...б, библиотекэ, культбаза ... юумэ хэжэ шадаха, хэхэ ...лготойшье байна. Энэ та... ...р түрүү клубууд, библиотекэнүүд, культбазанууд ехэ һай... ...лтай хэрэгүүдые хэнэ. Тэн... ...үлөөтэй сагтаа колхозни... ...д олоороо сугларaад, ажа... ... баатарнуудай дүй дүршэл ...айгаа хөөрэхые һонирхон ...гана, хүдэлмэриингөө да... ...дүршэлые андалдан абал... ...а, мүрысөөнэй дүнгүүдые ...олон харуулан ойлгуулха ...териалнуудтай танилсана. ...льтурно-гэгээрэлэй элдэб ...ын хүдэлмэри ябуулагдана: ...и гү, али элидхэлнүүд ...ээ, һони һонин асуудал... ...даар хөөрэлдөөнүүд үнгэр... ...ээ, ном уншагшадай кон... ...енцинүүд болоно, ажалша... асуудалнуудта харюу үгэ... ...вечернүүд эмхидхэгдэнэ, зүжэгүүд табигдана, кино харуулагдана, ханын газетэнүүд гаргагдана. Нёдондо үбэлдөө Кударын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Сэлэнгын аймагуудта олохон клубууд, культбазанууд, библиотекэнүүд нимэрхүү хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулдаг байгаа. Һайн хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулдаг аймагай Культурын ордонгуудшье бии. Мухаршэбэрэй аймагай Культурын ордоной хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр нүүдэл агитбригада эмхидхэгдээд, мал ажалай гүүртэ болон отарануудаар, тарян ажалай бригадануудаар ябажа, хабарай тарилгын, мүн ургаса хуряалгын үедэ ойлгууламжын, соёл гэгээрэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд һонирхолтойгоор хүдэлмэрилхэ ехэ арга боломжотой. Тэдэнэй хэжэ шадаха элдэб янзын хүдэлмэриие тоолжо барахаар бэшэ. Зүгөөр тэдэнэй хүдэлмэридэ анхарал табиха, тэдэниие зүбөөр ударидаха, һайнаар хүдэлгэжэ шадаха хэрэгтэй. Теэд зарим аймагуудта энэ талаар ехэ дутагдалнууд байна. Жэшээнь, Баргажанай, Прибайкальска, Байкало-Кударын аймагуудта культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тушаа мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Тэндэхи олохон клубууд, библиотекэнүүд, культбазанууд, улаан булангууд хангалтагүй байдалда байна. Тэдэнэр үбэлэй сагта хүдэлхөөршье хүсэд бэлэн болоодүй. Баргажанай аймагай Хилгантын хүдөөгэй клуб, Душеланска хүдөөгэй библиотекэ, Прибайкальска аймагай Югово тосхондохи клуб болон библиотекын гэрнүүд хуушаржа, үмхиржэ муудашанхай. Тэндэ үбэлэй хүйтэндэ хүсэд һайнаар хүдэлмэрилхын аргагүй. Тэндэхи аймгүйсэдкомууд энээндэ ёһотой анхаралаа табинагүй. Тэдэниие заһабарилха, шухала хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаха хэрэгтэнь мүн гэн зөөри муугаар һомологдоно. Байкало-Кударын аймагта гурбан жэлэй соёлой добтолго тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэшье, бодото дээрээ бүтээһэн хэрэгынь, хэһэн хүдэлмэринь харагданагүй. Тиимэһээ энэ шухала асуудал ёһын тэдыдэ хэлсэгдэһэн болоно.

Иимэрхүү дутуунууд аймаг бүхэндэ шахуу бии. Дутагдалнуудаа дары усадхажа, соёлой добтолгые ёһотойгоор ябуулхаар болоо. Энэ хэрэгтэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүндэтэй үүргые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада үбэлые хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтажа, үбэлэй үедэ эрхим һайн хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулха уялгатай. Соёлой добтолготой дашарамдуулан, клубууд, библиотекэнүүд болон культбазануудай хоорондо социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ шухала.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд! Коммунистическэ партиингаа XXI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө шэн габьяатайгаар тэмсэжэ байһан республикынгаа ажалшадта бодото туһа хүргэжэ, тэдэнэй культурна эрилтыень хүсэд һайнаар хангажа, энэ арюун нангин хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулыт.

Польско Арадай Республикын делегациин Советскэ Союзда ерэхээ байһан тухай

...тскэ Союзай Коммунистическэ ...ртиин Центральна Комитет, ...й Верховно Соведэй Прези..., СССР-эй Министрнүүдэй Со... ...тээ таарамжатай сагтаа Со... Союзда хани ёһоор айлшал... ...ыень Польско Арадай Рес... ...ын делегациие уриһан бай... ...ско Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитет, ПНР-эй Гүрэнэй Совет, ПНР-эй Министрнүүдэй Совет энэ уряалые хангалтатайгаар хүлеэн абаа. ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка түрүүтэй Польско Арадай Республикын делегаци энэ оной октябриин хоёрдохи хахадта Советскэ Союзда айлшалжа ерэхэ байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Уһалууриин газарые үргэдхэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ

(Сэлэнгын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа)

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездые ажалай бэлэгээр угтаха, ниитын адуу малда саашадаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэдэг болохын тула уһалдаг газарые али болохоор үргэдхэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гэһэн зорилготойгоор һаяхан аймагай, партийна эдэбхитэдэй суглаан эндэ боложо үнгэрөө. Суглаан дээрэ элидхэл хэһэн партиин айкомой секретарь нүхэр **Могнонов** болон үгэ хэлэгшэд гол анхаралаа шиидхэгдээгүй байһан асуудалнуудта, дутагдалнуудта хандуулһан байна.

Аймагай промышленна предприятинууд бүхы дээрээ найма һарынгаа түсэбые дүүргэһэн байбашье, зарим нэгэн предприятинууд (Галуута Нуурай модоной комбинат, маслопром, райтоп, Галуута Нуурай 2/5 шахта) түсэб, уялгануудаа холо дүүргээгүй байшоо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, тус предприятинуудта социалистическэ мүрысөөн тодорхойгоор хүтэлбэрилэгдөөгүй, донецкэ суута шахтёр Николай Мамайн үүсхэлые оролдосотойгоор дэмжэжэ шадаагүй, хүдэлмэришэдтэ ажалай зохид эрхэ байдал олгоогүй байгаа.

Үдэртөө 6 час хүдэлдэг болоод байхадаа, ажалаа бүри һайнаар эмхидхэхэ, машина, түхеэрэлгэнүүдые һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула хэрэгтэй частьнуудаар таһалгаряагүй хангаха, предприятинууд хоорондоо ябалсажа, дүй дүршэлөө халан абалсаха хэрэгтэй байһан тухай Галуута Нуурай 2/5 шахтын главна инженер **Невзоров**, эндэхи 7/8 шахтын партийна эхин организациин секретарь **Сабянин** гэгшэд онсолон тэмдэглээ.

Промышленна зарим предприятинууд дээрэ харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар түхеэрэгдэнэгүй, агитколлективүүд биратай юумэ хэнэгүй, хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха тушаа худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд мууса хүдэлнэ, олохон хүтэлбэрилэгшэд хүн бүхэнэй байдалаар һонирхоногүй гэжэ КПСС-эй обкомой промышленна таһагые даагша нүхэр **Продайвода** тодорхой баримтануудые харуулжа байгаад шүүмжэлээ.

Тиин аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэридэ бүришье ехэ дутагдалнуудай бии байһан тухай энэ суглаан дээрэ дахин хэлсэбэ. Илангаяа адуу малай ашаг шэмэ бага, эхэ мал олоороо һубайрна, залуу мал жэлдээ хэдэн мянгаадаараа үхэнэ. Мүнөө үедэ хонидые ороондо оруулха хүдэлмэри тон аали нобшоор ябуулагдана. Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ талаар дутагдалнууд яһала бии. Совхоз, колхозууд үбһэ тэжээлээр тон мууса хангагданхай. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые саашадаа усадхахын тула сабшалан, таряалангаа оролдосотойгоор уһалдаг, үтэгжүүлдэг болохо шухала гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд нэгэн һаналтайгаар мэдүүлбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотор уһалагдадаг газарые үргэдхэхэ, уһалууриин системэнүүдые бариха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэһэн, хэгдэжэшье байна. Уһалууриин шэнэ системэнүүдые бариһанай ашаар 2208 гектар газар уһалагдадаг болоо, 815 гектар намаг хатаагдаа. Тиигэжэ уһалагдадаг газарынь 10 мянга гаран га боложо, бүхы сабшалангайнь 40 процентдэ хүрээ.

Уһалуури үтэгжүүлгэ хоёрые оролдосотойгоор ябуулжа, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса туйлаһан луговодуудшье олошорно. «Путь Ильича» колхозой суута луговод нүхэр Ефимовэй звено 204 гектар дээрэһээ дунда зэргээр га бүриин 19,4 центнер үбһэ абаа. 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоз бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 12,8 центнер, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз—9 центнер үбһэ абаһан байна.

Гэбэшье аймаг дотор энэ хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Шэнэ системэнүүд тон үсөөнөөр, ааляар баригдана. Ленинэй, XX партсъездын, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудта уһа бүлэхэ насостой станцинууд хүдэлгэгдэнгүй, миин хэбтээ. Сэлэнгын совхоздо, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо уһалууриин системые зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй дээрэһээ сабшалангые муудуулха, тэрээнние намаг болгохо ушар үзэгдэнэ. Уһалууриин системэ дээрэхи барилга, түхеэрэлгэнүүд тусхай хүндэ даалгагдангүй, колхозой балансдашье абтангүй байһаар. Сталинай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд, хонгиной совхоз газар уһалха түсэбөө дүүргэнэгүй, илангаяа таряа, ногооной ургажа байхада уһалха хүдэлмэри мууса табигданхай. Уһалууриин системэнүүдые эрхилдэг управлениин хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Башкуев эдэбхи үүсхэл багатайгаар хүдэлнэ гэжэ суглаан дээрэ шүүмжэлэгдээ.

Энэ асуудалаар үгэ хэлэһэн нүхэр **Башкуев**, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Нимаев**, Сэлэнгын РТС-эй директор нүхэр **Кузьмин**, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Ванкеев** болон бусад уһалагдадаг газарые үргэдхэхэ хэрэгтэ олониитын анхаралые хандуулха, уһалууриин системэнүүдые зүбөөр ашаглаха, канава, һубагууд дээгүүр гараха хүүргэ, гарасануудые бариха тушаа тогтоо.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Дубровский** үгэ хэлэһэн байна. Тэрэнэй һүүлээр КПСС-эй XXI съездые угталгада бэлдэхэ, аймаг дотор уһалуури хэхэ барилгануудые үргэнөөр ябуулха тухай тусхай тогтоолнууд абтаа.

КПСС-эй Москвагай областной болон городской комитедүүдэй политическэ гэгээрэлэй Байшангай хүдэлмэрилэгшэд пропагандистнуудта ехэ туһаламжа үзүүлнэ. **Зураг дээрэ:** Байшангай залнуудай нэгэн соо пропагандистнуудай семинар хүтэлбэрилэгшэд лекци шагнажа һууна.

ТАСС-эй фотохронико.

Худалдаа наймаанай экономико шудалхань

Кооперативна худалдаа наймаанай экономико шудалха кружок Буркоопсоюзай партийна организациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн байна. Энээндэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд һураха юм. Байгша оной октябриин 1-дэ энэ кружогой түрүүшын хэшээл болоо. Тэрээндэ 25 һурагшад хабаадаа.

Кружогой пропагандист нүхэр Баженов һуралсалай түсэбтэй танилсуулаад, һурагшадта хэрэгтэй болохо ном һудар заажа үгөө. «Зургаадахи табанжэл соо советскэ кооперативна худалдаа наймаанай хүгжэлтэ тухай» темые түрүүшын хэшээлдэ үзэһэн байна.

Кружогой хэшээл үнгэргэхын тулада тусгаар таһаг бэлдэгдэнхэй.

Д. Колмаков.

Үрэһэ хүрэнгэеэ дүүрэн хаажа, үндэр баян ургасын үндэһэ һуури табия

Эмхитэйгээр хүдэлһэнэй аша үрэ

Ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ ороoһо таряанай эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэ хаһа сагтань хааха, бэлдэхэ гээшэ колхоз бүхэнэй тон шухала зорилго болоно. Тиимэһээ Хэжэнгын аймагай «Победа» артелиинхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Ц. Цыренжапов) таряагаа хуряахатайгаа хамта ороoһо гүрэндэ тушааха, худалдаха, үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэрие зэргэ, эмхитэй һайнаар ябуулаа юм.

Эндэхи комплексно бригадануудай тоогууд дээрэ таряа сэбэрлэхэ хэдэн зернопульт, «ОВС-10» машинанууд нэгэшье һаадгүйгөөр, үдэр һүнигүй хүдэлөө. Гадна сэбэрлэһэн таряа зөөхэ, ашаха хүдэлмэри гүйсэд оньһожоруулагдаһан байна. Мүн үрэһэнэй таряа хадагалха, хааха амбаар, складуудшье уридшалан хүсэд бэлдэгдэһэн, түхеэрэгдэһэн байгаа.

Тиигэжэ тус артелиинхид оролдосотой бэрхээр ажаллаһанайнгаа ашаар бүхыдөө 5210 центнер эрхим сортын үрэһэ һайса сэбэрлэжэ хаагаад, аймаг соогоо эгээн түрүүлэн түсэбөө 101,7 процент дүүргэнхэй.

Д. Доржиев.

Республикын колхоз, совхозуудта ороoһо таряанай болон хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ хаалга тухай

1958 оной октябриин 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Ороoһо таряанай	Хартаабхын
Кударын	114,8	55,0
Ториин	102,0	40,4
Бичурын	98,6	54,6
Байкало-Кударын	96,1	43,2
Прибайкальска	94,1	34,3
Түнхэнэй	93,1	72,8
Кабанскын	92,7	41,1
Мухаршэбэрэй	90,0	45,6
Зэдын	89,1	14,2
Курумканай	86,9	56,2
Закаменай	86,8	32,8
Хэжэнгын	84,5	8,3
Тарбагатайн	83,5	47,7
Сэлэнгын	82,3	29,0
Иволгын	79,3	36,6
Кяхтын	77,3	47,0
Хориин	51,4	8,3
Яруунын	49,2	10,2
Заиграйн	46,9	13.9
Баргажанай	40,7	48,1
Баунтын	4,0	—
Ахын	—	—
Хойто-Байгалай	—	—
СОВХОЗУУД		
Бичурын	103,3	—
«Эрдэм»	100,2	—
Борьёогой	90,7	47,5
Яруунын	63,3	52,0
Кяхтын	52,7	66,7
Сэлэнгын	47,2	20,0
Хориин	26,5	—

Үдэр һүнигүй ажаллана

«Коммунизм» колхоз (Ярууна) энэ жэлдэ таряа хуряалгада урда жэлэйхиһээ эмхитэйгээр ороо юм.

Өөһэдынгөө машина, техникэтэй болоод, тэрэнээ гамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэн, 19 үдэрэй туршада 2200 гектар таряа хуряаба. Эндэ дүршэлтэй механизатор Павел Хуснудинов һайнаар ажаллажа, «С-6» комбайнаар 18 үдэр соо 510 гектар таряа эрхим шанартайгаар хуряагаа. Тиигэжэ комбайнер[...] нудиновай агрегат колхоздо[...] рүүлжэ гараад, правлениин[...] организациин дамжуулгын [...] туг мүнгэн шантайгаар абаба. [...] колхозойхид эдэ үдэрнүүдтэ [...] жэлэйнгээ үрэһэ хүрэнгэ бэл[...] үдэр һүнигүй ажаллажа бай[...] Мүнөө 2400-гаад центнер [...] хаагдаа.

Д. Чими[...]

Тоогууд дээрэ ороoһон ехээр суглар[...]

Баруун Хүнтэйн таладахи Ленинэй, Сталинай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай таряанай ургаса урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй һайн байгаа. Тус колхозууд тарилгынгаа бүхы талмайһаа гектар бүриин 10—12 центнер эрхим шанартай ороoһо хуряажа байна.

Амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, таряан богони болзор соо хуряагдаа. Мүн ороoһо таряанай шанар һайн. Тиимэһээ саг дарыдань үрэһэ хүрэнгэ хааха, гүрэндэ ороoһо худалдахада угаа таатай байба.

Эдэ колхозууд аймаг соогоо түрүүлэн гүрэндэ ороoһо худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ, мүн үрэһэеэ хаажа дүүргэхэ болоо.

Гэбэшье таряа хуряалгын һүүлээр тус колхозуудай таряалангай поли, тоогууд дээрэ тэсэшэгүй байдал тохёолдоо. Юуб гэхэдэ, тоогууд дээрэнь ехэ ороoһон сугларaад, удаан сэбэрлэгдэнгүй, хатаагдангүй байлгагдана. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тоог дээрэ мүнөө 10-аад мянган центнер ороoһон адхагданхай. Теэд тэндэ һүүлшын арбаад хоногой туршада ороoһо сэбэрлэхэ хүдэлмэри ябуулагдаагүй. Тоог дээрэ хоёр нэгэн хүн үлөөд, өөдтэй юумэ хээгүй байна. Колхоздо хамһалсаһан студентнэрэй, аймагай эмхи зургаан болон предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшадай бусаһанһаа хойшо ороoһо сэбэрлэлгэ зогсоогдонхой.

—Сугларһан ороoһоноймнай хахадынь асарагдаһаар удаан болобо. Тиин ороoһоной ехэ ехэ обоохойнууд дээрэһээ халуусаха, гутаха боложо байна. Энэ һарын 27-до ороһон саһанай һүүлээр тоог дээрэмнай бүришье бэрхэшээлтэй байдал тохёолдобо,—гэжэ тоогые даагша Б. Базаров хэлэнэ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ [...]зой Хүнтэйдэхи бригадын тоо[...]рэ 10 гара мянган центнер [...]сэ обоолоотой хэбтэнэ. Энэ [...]зые шефтээ абаһан Баргажана[...] гаһа-консервын комбинадай [...]дэлмэришэн горьтой туһа[...] хүргөө һэн. Тэдэнэй һүүлээр [...] хүн үлэһэн аад, хахадынь «но[...] амбаар, тоогые даагша, тоо[...] хэгшэ гэхэ мэтэ байжа, [...] юумэ хээгүй. Һаяхан тэндэнь [...] ехээр ороо. Саһанай хайл[...] обоологдоһон ороoһон доороһ[...]роһон байна. Гэбэшье тэр[...] хатааха, сэбэрлэхэ хүдэлмэр[...]жагай нобшоор ябуулагдана, [...] гэжэ энэ ехэ ороoһон гэмтэхэ, [...]таха аюулда хүргэгдөө.

Гадна энэ колхозойхид ерэ[...]лэй тарилгын үрэһэнэй оройд[...] хадыень хаагаад байна. [...] хамта тоог дээрэнь хуурай, [...] ороoһон бии аад, амбаарта [...]лагданагүй. Иимэрхүү байда[...] Сталинай нэрэмжэтэ колхозо[...] дээрэ тохёолдонхой.

Дээрэ дурсагдаһан колхо[...] хүтэлбэрилэгшэд, Баргажан[...] дөө ажахын инспекци тоог д[...] хүдэлмэри һайжаруулха [...] яаралтай хэмжээ абаха зэрг[...]

О. Раднаев, манай [...]

Зураг дээрэ: Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмж[...]хозой таряанай тоог харуулагдана. Эндэ ороoһо тар[...] ямаршье хушалтагүй газарта хэлхы ехээр обо[...]хой хэбтэнэ. Таряа зернопультда хэдэг машинань [...] хүсөөр хангагдаагүй дээрэһээ зогсожо байна. Тиим[...]нүүд таряа хүрзөөр хэжэ үгэхэ баатай болоно. Иим[...] обоологдоһон таряан удаан хэбтэхэдээ доороһоо [...] байна.

А. Егоровой ф[...]

„МАРКСИЗМ БА РЕВИЗИОНИЗМ" ГЭҺЭН В. И. ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛ ТУХАЙ

(Хэблэгдэһээр 50 жэл гүйсөө)

1908 он ябажа байба. Хаанта засагаар дарагдаһанородой түрүүшын революци пролетариадай али тухай ехэ хүсэ шадалтай байһые элирхэйлэн харуулаа. Большевигүүд өөрынгөө вождь В. И. Ленинэй хүтэлбэри доро нюуса байдалда ороо һэн. Росси дотор зэрлиг хархис ябуулга улам һүжэржэ байһан юм. Капиталистическэ богоолшолгоһоо сүлөөрхын түлөө тэмсэгшэ оло миллион ажалшадта замзаажа үгэдэг марксистска теориие буржуазин туһамаршад буруушаан муушалжа эхилээ.

Тэрэл үедэ, 50 жэлэй саана, В. И. Ленин «Марксизм ба ревизионизм» гэжэ зохёол бэшээ бэлэй. Энэ багашаг зохёол соо марксизмын дайсадай уг унгинь уудалагдан, ангиин удха шэнжэнь элирүүлэгдэһэн байна.

Марксизмын хүгжэхэ бүри, хүдэлмэришэн ангиин дунда үзэл сурталайнь дэлгэрхэ, бэхижэхэдэ тэрээндэ эсэргүү буржуазин добтолго олошордог, дэбэрдэг юм. Теэд хуулита наукаар «усадхагдаһанай» удаа марксизм бүри хүсэтэй, бүри бата бэхи болодог гэжэ Ленин заана.

Үнгэрһэн зуун жэлэй 90-ээд онһоо эхилэн, марксизм дотор элдэб шэглэлнүүд бии боложо, тэдээндэ эсэргүү тэмсэл эхилээ.

Тэрэ үедэ Марксын һургаалые заһаха, ревизидэ оруулха гэжэ Бернштэйн ехэ шууяа татаһан байгаа. Хүдэлмэришэдтэ урид хараалһан аласай зорилго хэрэггүй, харин мүнөөдэрэй бодото байдалай түлөө тэмсэл шиидхэхы үүргэтэй гэдэг тэрэнэй номнол ревизионизмын гол удхые элишэлнэ. Иигэжэ ревизионизм бии болоод, мүнөөшье марксизмтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэжэ үргэлжэлһөөр.

Ленин энэ зохёол соогоо ревизионизмын үзэл сурталай удха шэнжые элирүүлһэн байна.

Философиин талаар ревизионизмые абажа харабал, буржуазна философско «наукын» хойноһоо дахадаг. Идеализмые номнон, диалектикые буруушаадаг байна.

Политическэ экономиин талаар ревизионистнууд иигэжэ хэлэдэг: хүдөө ажахыда томо үйлэдбэри хүгжэдэггүй, жэжэ ажахынуудые түридэггүй юм. Харин худалдаа наймаан болон промышленностьда тиимэ ушар угаа удаанаар үзэгдэнэ. Кризис үсөөрөө, хүсэгүй боложо байна. Картельнүүд, трестнүүд кризисые усадхаха арга капиталда олгохо. Тиимэһээ ангиин зүрилдөөн һуларжа, хүсэгүй болоо. Капитализмын үхэл тухай Марксын һургаал буруу һүрөө гэжэ байжа тэдэнэр шашалдана.

Ленин энэ номнолой худал хуурмаг байһые балшыса элирүүлээ. Жэжэ ажахынуудһаа томо үйлэдбэриин булюу һайниинь гансашье промышленностьда бэшэ, мүн хүдөө ажахыда хабаатай гэжэ тодорхой тоо мэдээнүүд арсалтагүйгөөр гэршэлнэ.

Техническэ дэбжэлтэ болоходо, капиталистическэ обществодохи жэжэ үйлэдбэриин үндэһые заабол, яашагүй һандаана. Социалистическэ экономиин зорилго юуб гэхэдэ, энээниие бүхы талаһаань, орёо, бусайданги талыень шэнжэлэн үзэжэ, капитализмын үедэ жэжэ үйлэдбэришэдэй, илангаяа таряашадай ажахын тэсэхэгүй тулюур, арга мүрөө оложо шадахагүй, тиимэһээ таряашан хүн пролетариадай замаар ябаха ёһотой гэжэ ойлгуулха шухала гэжэ Ленин заана. Харин ревизионистнууд таряашан зониие эзэнэйнь (буржуазин) үгөөр байлгаха гэжэ оролдодог.

Политикын талаар абажа харабал, ревизионизм хадаа марксизмын гол сурталые—ангиин тэмсэл тухай һургаалые буруушааха һэдэлгэ үшөө тэрэ сагта гаргадаг байгаа.

Тэдэнэй хэлэдэгэй ёһоор, буржуазна парламентаризм ангинуудые, ангиин илгаае үгы хэнэ. Юуб гэхэдэ, гражданин бүхэн илгаагүйгөөр һунгаха, гүрэнэй хэрэгтэ хабаадаха эрхэтэй ха юм гэнэ.

Парламентаризм хадаа мүлжэгшэ ангиин орган болохо демократическа буржуазна республикын гол удхые зайсуулдаггүй, харин элишэлэн харуулдаг юм гэжэ Ленин заана. Парламентаризм хадаа политическэ хэрэгүүдтэ урдань хабаададаг хүнүүдһээ бүри үргэн олон зониие гэгээрүүлгэдэ, эмхидхэлгэдэ туһалхадаа, кризис болон политическэ революцинуудые усадхаха бэлэдхэл хэдэггүй, харин тиимэ революцинуудай үедэхи гражданай дайнай бүри хурсаар, бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрхэ ябадал бэлэдхэнэ гэжэ Ленин харуулна.

Буржуазин үзэл бодолтой тааралдадаг, пролетариадай гол шухала хэрэгые мартадаг ушар ревизионистнуудай онсо илгаата талань болоно.

Мүнөөнэй олон ангитай общество дотор ревизионизм заабол гараха ушартай болоно. Капиталистическэ общество дотор ревизионизм яахадаа заатагүй байха ёһотойб гэхэдэ, капиталистическэ орон бүхэндэ пролетариадтай зэргэлээд жэжэ буржуази, жэжэ эзэд олон байдаг бшуу. Хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ жэжэ буржуази болон интеллигенциин угтай хүнүүд саг үргэлжэ ородог юм. Тэдэнэр хүдэлмэришэн ангиин дунда жэжэ буржуазин һанал бодол, өөһэдынгөө үзэл суртал, ёһо заншал нэбтэрүүлнэ. Капитализм жэжэ үйлэдбэриһөө урган гарадаг, гаражашье байдаг. Хүдэлмэришэдэй партинуудай дунда жэжэ буржуазин үзэл бодолой нэбтэрхэ ябадалые Ленин энээгээр тайлбарилна.

Хүдэлмэришэн анги ревизионистнуудтай эбсэшэгүй тэмсэл ябуулхал байха гэжэ Ленин уридшалан заагаа.

19 зуун жэлэй һүүлээр революционно марксизм ревизионизмтай хатуу шангаар тэмсэһэн байна. Энэнь өөрынгөө хэрэгэй түгэс илалтын түлөө дабшан ябаһан пролетариадай агууехэ революционно тулалдаанай эхи захань байгаа.

Агууехэ ухаалан бодогшо багшамнай багаханшье һаа, тон шухала удхатай зохёолоо энээгээр дүүргэһэн юм.

Тэрэ сагһаа хойшо 50 жэл үнгэрөө. Агууехэ Ленинэй байгуулһан Коммунистическэ парти Россин ажалша олониитые эмхидхэжэ, капиталда эсэргүү добтолгодо хүтэлбэрилөө.

Агууехэ Октябриин социалистическэ революци мүлжэгшэ ангинуудай эзэрхэлгые усадхажа, ажалшадай засаг мандуулаа. КПСС-эй хүтэлбэри доро социализм байгуулагдаад, мүнөө коммунизмда орохо хэрэг бэелүүлэгдэжэ байна. Социалистическэ лагерь эмхидэн бүридөөд, олон оронууд социализмын замаар дабшана.

Коммунизмын үзэл суртал олон миллион хүн зоной ухаан бодолдо нэбтэржэ, бодото хүсэн болон мандаа. Капитализмын үхэл түүхээр хараалагданхай. Теэд капитализм ниитын шэнэ, түрүү байгуулалтада—социализмда тэмсэлгүйгөөр һууряа үгэхэгүй гээд, социалистическэ лагериин зэргэдэ арсалдаа, зүрилдөө гаргаха гэжэ бүхы шадалаараа оролдоно. Социалистическэ оронуудай хүгжэлтые удаарүулха, коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай нэгэдэлые һулаpуулха зорилго урдаа табина.

Марксизм-ленинизмын зохёон байгуулхы үзэл сурталай түгэс илалтань империалистнуудые һүрдөөнэ. Тиимэһээ революционно теориие хазагайруулжа, тэрэнэй эгээн шухала һургаалые үгы болгохо, хүдэлмэришэн ангиие зэбсэггүй байлгаха гэһэн оролдолго гаргана. Теэд марксизмда сэхэ добтолжо бүтэхэгүй гэжэ мэдээд, буржуазин номнолшод хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи өөһэдынгөө агентнүүд—ревизионистнуудые хэрэглэнэ.

Мүнөөнэй ревизионизм марксизм-ленинизмын агууехэ һургаалые хазагайруулха, муушалха гэжэ һэдэнэ. Тэрээнние «хуушараа», удха шанараа гээгээ гэһэн үгэ хүүр тараана. Мүн капитализмһаа социализмда орохо хэрэгтэ пролетарска революци, пролетариадай диктатура хэрэггүй, марксистско-ленинскэ партиин хүтэлбэрилхы үүргые, пролетарска интернационализмые, партийна байгуулалтын ленинскэ гол ёһонуудые, түбхын түрүүн демократическа централизмые буруушаана гэжэ социалистическэ оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Деклараци соо заагдана.

Түүхэдэхи ехэ ехэ эрьелтын ушархадал хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ ревизионизм бүри эдэбхитэй болодог гэжэ Ленин заана. 19-дэхи зуун жэлэй һүүлээр, 20-дохи зуун жэлэй эхеэр капитализмын империализм боложо ургаад, пролетарска революциин болохоёо байхада—тиимэ ушар үзэгдөө һэн. Тэрэшэлэн Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин илан мандаһанай удаа, социализмын үзэл сурталай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байхада, тэдэнэр баһа[...]хитэй боложо эхилээ бэлэй.

Мүнөө бүхы хүн түрэлтэн[...]хын хүгжэлтэ шиидхэхы ш[...]ороод, хойшолуулагдангүй [...] хэгдэхэ шэнэ шэнэ асуудал[...] олоор табина. Теэд буржуаз[...] соржо байһан анги тулада[...] асуудалнуудта зүб харюу [...] шадахагүй байна. Буржуаз[...] бодол, тэрэнэй ниитын нау[...] шадаа хүгжэнэгүй. Арад зон[...] туһатай программа болон [...] зохёохо шадалгүй, олониит[...] ригжуулан хүтэлбэрилхэ [...] байна бшуу.

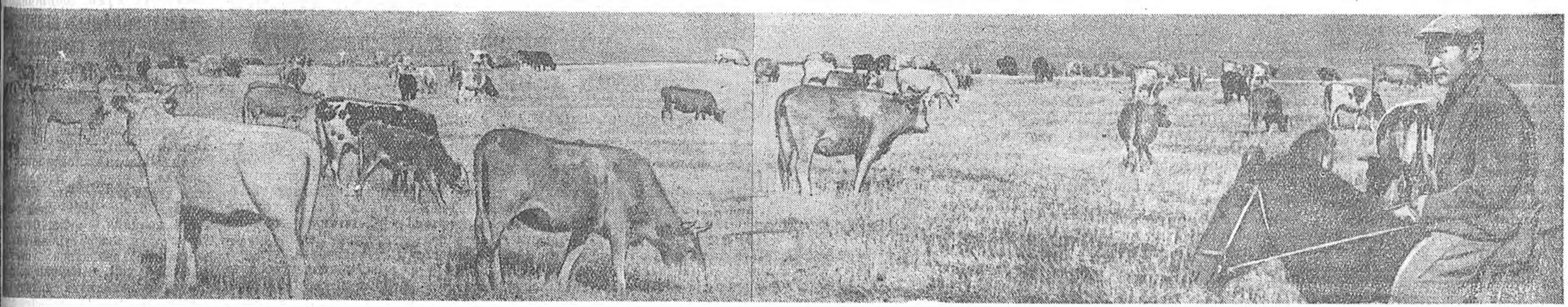
Эгээл иимэһээ һүүлэй үе[...]риализмын хархисууд социа[...] уласхоорондын коммунис[...] хүдэлөөндэ эсэргүү зэрлиг [...]го хэнэ. Тиихэдээ ревизио[...] өөрынгөө тон шухала зэбсэг [...] хэрэглэнэ. Тиимэ дээрэһээ[...]мунистическэ, хүдэлмэришэ[...]тинууд оппортунизмда, нэн [...] ревизионизмда эсэргүү эр[...]га тэмсэлые өөрынгөө шуха[...]хала зорилгодо тоолоно.

Ревизионистнууд болон [...] олон урбагшад һүүлэй үед[...]мунистическэ, хүдэлмэришэ[...]тинуудай зүгһөө шанга хар[...]жа байна. Югославиин ком[...]нуудай Союзай программа [...]зионизмын манифест мүн [...] буруушаагдаа.

«Марксизм ба ревизионизм[...] Ленинэй элитэ зохёолой х[...] һээр табин жэлэй ой мүнөө[...]ветскэ Союзай Коммун[...] партиин XXI съездын урда т[...]дэглэгдэжэ байна. Манай [...] коммунистнууд, бүхы а[...] түрэл партиингаа Централ[...]митедые тойрон бүри нягта[...]сажа, марксизм-ленинизмы[...] сурталда үнэн зүрхэнһөө [...] байһанаа үшөө дахин эли[...] харуулжа байнад.

К. МАС[...]

МАЛАА ҺАЙНААР БЭЛШЭЭЖЭ, ҺҮ, МЯХА, НООҺО ЕХЭЭР АБАНА

* *

Һүнэй абтаса—тэжээлһээ болохо

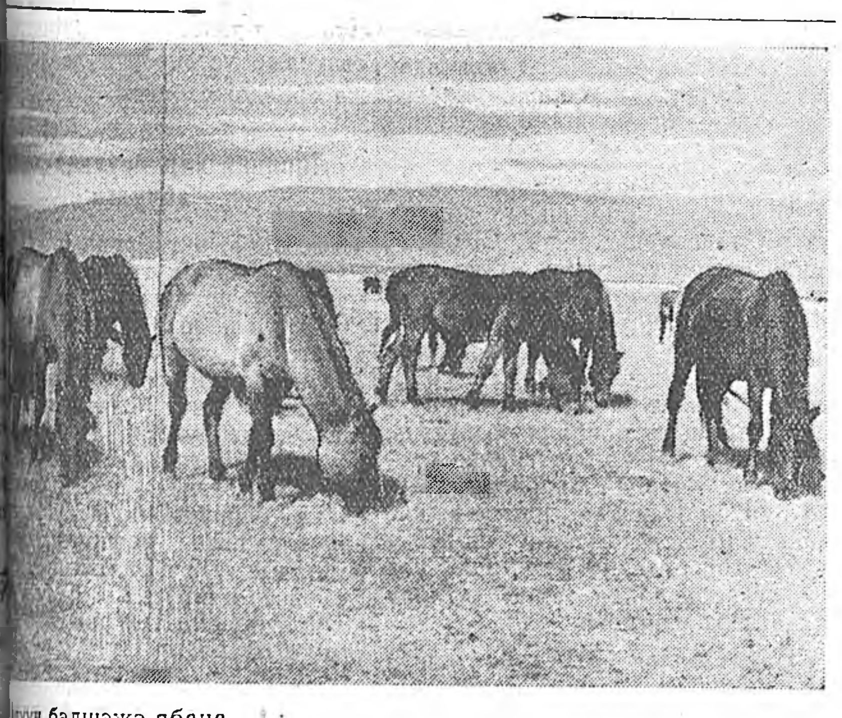
Фермымнай үнеэд нёдондо намарайнгаа хүшэ алдангүй шэнэ хо... һайнаар ондо ороо һэн. Шэмэтэй силос, бардаа, һүнэй литр бүриин ... грамм концентрат үбэлдөө үнеэдтэ үгтэһэн байна. Зүгөөр бүдүүн ...ээлээр ехэ дутамаг байгаа һэмди. Хабар эртэ Номто Шэбэрэй ой... соогуур, наруули дулаан газараар шолбыда адуулагдаа. Үһанай ...жа эхилэмсээр сабшалангай газарта үнеэдые ябуулхаяа боли...бди.

...юниин арбаадаар бүхы фермээрээ Түгэнын голдо ерэжэ байрлаад, ...дээ түхэреэн сүүдхэ хорёодо хаангүй, адуулжа бэлшээдэгбди. Ха...ай, зунай сагта һаалишадай үглөөгүүр үнеэдээ һаажа дүүргэм...нь — табан час багта уһалаад, бэлшээридэ гаргагдадаг. Үдэрэй ...рэн час хүрэтэр адуулһанай һүүлээр хорёо худар намнангүй, хээрэ ...шэжэ ябаһан газартань гү, али уһанда ороод байхадань ерэжэ һаадаг ...абди. Тэндэнь багазэргэ амаруулаад, һүниин хоёр час болотор ...лагдана гээшэ. Батаганаатай, халуун байхада—үглөөгүүр эртэ, үдэ...рэй, һүниндөө хойноһоонь дахажа һайса бэлшээхэдэ, үбһэ ногоон...үсэд садаад, хараа байса һү ородог. Хэрбээ зарим үнеэдэй эдеэлхэ ...агүй байгаа һаань, тэжээлэй дабһа долёолгоод, уһалжархихада—...ката заһаршадаг байха юм. Нэгэ зариманиинь үбшэлөөдшье эдеэ ...лоо гарадаг, һүеэ таташадаг, тиигээ һаань, малай аргашанда дары ...лгэха шухала. Хаража байһан малайнгаа абари аашые табан хур...шэнгеэрээ адаглан мэдээд, тус бүридэнь анхаралтайгаар хандаад ...бал, түргэн таргалуулжа, һү шэмыень эрид дээшэлүүлжэ болохо юм. Үнеэдые хаһа сагсоонь зүбөөр уһалхада ашаг шэмэнь ехэ боло...ой байдаг. Нэгэ газарһаа ондоо тээ зөөжэ ошоходоо, уһанай элбэ..., эдеэлсын һайниие хараха хэрэгтэй. Уһанай хомор һаань, насос ...лдагбди. Ая соогоо уһалаад ябаһан мал эдеэмэр, һүтэй байдаг ...ги агша.

Энэ жэлдэ дүтэ тойронхи сабшалангай газар фермээрээ даажа ...аб, өөһэдөө уһалжа ургуулаа һэмди. Үбһэ сабшаад, шэмээ алдаа...гүйнь соможо, дары хорёолоод, хэнзэ ногоондо үнеэдээ бэл...шээгбди. Тиихэдээ һаалишад үнеэдээ тэндэ асаруулжа һаадаг байба. Таряа хуряалгын эхилхэһээ хойшо шэниисын, ячмениин, овёсой һуу...ри адуулагдана.

Энэ бүгэдын ашаар юһэ һарын туршада (нёдондоной энэ үеынхитэй ...уулхада) һү һаалгамнай нэгэ хахад дахин нэмээ. Жэл соо үнеэн бү...рһөө 1350 литр һү һааха түсэбтэй аад, түрүү һаалишад Цырен-Дулма ...Жендоржиева—1308, Дашима Нимаева—1200 литр һаагаа. Үнеэн ...бүриһөө 1500 литр һү һааха уялгаяа манай фермынхид лаб дүүргэхэ.

Сандак Эрдынеев, һаалиин үнеэдые адуулагша.

...уун бэлшэжэ ябана.

* *

Мухаршэбэрэй аймагай „Үнэн“ колхозой дүй дүршэл тухай бэшэгүүд доро толилогдобо.

Малшадай харюусалга дээшэлнэ

Энэ жэлдэ малайнгаа ашаг шэмые улам дээшэлүүлжэ, һү, тоһо, нооһо, мяха ехээр абадаг, гүрэндөө худалдадаг болохо зорилго манай колхознигуудай, нэн түрүүн малшадай урда табигданхай.

Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада зарим тэды юумэ хэжэ байнабди. Хонидые наһа-най, нооһоной шанарай, үүлтэрэй талаарнь бүридхөөд, тусхай гүүртэнүүд болгожо илгаабди. Удаалуулан бэлшээри, сабшалан, хадалан таряалангай газарые отара, гүүртэнүүдтэ хэһэг хэһэгээр хубаарилан даалгажа үгөөбди. Элдэб түрэлэй мал бэлшээхэдэ таарамжатай зохидыень, уһа, хужарай тэнсүүриие бүгэдөөрөө хэлсэжэ, һайса бодомжологдоһон байна.

Зунай, намарай сагта хээрын бэлшээри, таряалангаа яажа хэрэглэхэ тухай тодорхой хараа түсэб дүршэлтэй малшадай, мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар табигдаад, гүүртэ, отарануудта хүргэгдэдэг. Тэрэнэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые хэды хоноод лэ шалгажа, малшадтаа зохихо туһаламжа үзүүлхыень колхозой зоотехнигтэ даалгагданхай. Правлениин, партбюрогой гэшүүд малшадаа үе үе эрьежэ, ажалайнь дутагдалнуудые саг соонь элирүүлэн заһажа байдаг.

Малшаднай тодорхой түсэбөөр хүдэлһэнэй ашаар ажалдаа бүри нарин нягтаар, хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотой, эдэбхитэйгээр хандадаг болоо. Урдань үхэр, хонидоо дуратай тээшэнь туугаад гарадаг байһан зарим мал адуулгашад, хонишод мүнөө тад ондоо болоод, бэлшээрээ эзэн ёһоор, гамтайгаар, үбһэ ногоонойнь шанар, гарасые хёрхоор адаглан, зүбөөр хэрэглэнэ.

Комплексно бригадын тоо бүридхэлшэ зоотехник хоёрнай бэлшээн таргалуулагдажа ябаһан малые һара бүри шэгнэжэ, отара, гүүртынхидэй хэһэн ажалай дүн гаргадаг. Эрхимээр малаа харууһалжа, таргалуулһан, шэгнүүрыень горьтойгоор дээшэлүүлһэн хүнүүд түлбэриин талаар урмашуулагдадаг.

Тарганаар, бүрин бүтэнөөр харууһалһанай түлөө: эхэ хони харагшад һара бүри 300—600 түхэриг, эрье хони харагшад — 200-һаа 400 түхэриг хүрэтэр нэмэлтэ түлбэри абадаг юм. Хурьга, түлгэ харагшад 400—500 түхэриг абадаг. Мүн нооһо ехээр хайшалаашад урмашуулагдадаг. Жэшээлхэдэ, эрье хонин бүриин 3,5—4 килограмм нооһо хайшалхадаа, бүхы дээрээ абтаһан нооһонһоо ороһон олзын 2 процентые, 4,1—4,5 килограммай 3 процентые, 5 килограмм хүрэтэр, килограммай 4 процентые абаха болоно.

Бэлшээн таргалуулагдаха гүүртын мал адуулагшад һайнаар ажаллаад байхадаа, һара бүри 40—100 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абадаг. Бодо мал бүриие 300 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй, тарган һайнаар тушаахадаа, толгой бүхэнэй 30 түхэриг нэмэжэ абадаг юм.

Һаамхай үнеэдые адуулагшад, һаалишад, фермые даагшанар үнеэн бүриһөө абтаһан һүнэй зэргээр түлөөһэ абадаг, урмашуулагдадаг. Һү һаалиин фермэ бүхэндэ арба хоноод лэ ажалай дүн гаргагдадаг. Бригада дотороо түрүүлһэн һаалишадта дамжуулгын улаан вымпел 25 түхэригтэйгөөр, колхоздоо шалгарһан һаалишанда улаан вымпел, 50 түхэриг мүнгэн үгтэдэг юм.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө мүрысөөндэ шалгарһан хүнүүдэй дүй дүршэлые бүхы малшадай дунда тарааха гэжэ оролдогбди. «Дайшалхы хуудаһан», «Молни», ханын газетэдэ түрүүшүүл тухай тодорхойгоор бэшэгдэдэг. Ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһан хүнүүд шүүмжэлэгдэдэг.

Мүнөө бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, мал һүрэгөө намарай бэлшээридэ зүбөөр ябуулжа, атар тарган болгоод, ерэхэ үбэлжэлгые гарзагүй, һайнаар үнгэргэхын түлөө малшаднай шангаар тэмсэнэ.

Содном Бадмаев, колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

Зураг дээрэ: колхозой түрүүлэгшын орлогшо С. Бадмаев эрхим хонишон Д. Доржиеватай бэлшээри дээрэ хөөрэлдэжэ байна.

Д. Чимитовэй фото.

...элшээрээ ээлжэлүүлдэгбди

...най отарада 623 толгой зуһаг ...хонид даалгагданхай. Хори ...гаран жэлдэ мал ажал дээрэ ...алгаряагүй ябажа, хонидые хай...гээд харууһалхада ходо тобир...ган, нооһо һайнтай байхыень ...а мэдэхэ болооб.

...най һайхан сагта, намартаа ...ээри зүбөөр хэрэглэжэ, хони... һайса мяхажуулан таргалуул...оролдодогби. Юундэб гэхэдэ, ...шадал һайнтай хонид хүйтэ... үедэ үбһэ тэжээл багаар эди...таргаяа табингүй ондо ородог. ...уһаниинше һураггүй хүнгэн ...иг.

...иднай Түгэнэ голой урда ...үбэлжэнэ. Тэндэ 900-гаад га ...лангай газар, хээрын бэл...ри бии. Үдэшэ, үглөөниинь һо...ю, концентрат эдюулээд, наруу...лаан газараар адуулдагбди. ...шадалаа гээхэеэ һанаһан хо...нэмэлтэ тэжээл дээрэ амяарлан ...уһалагдадаг. Хабар эртэ хо...шолбы, үргы һайса эдюулхэ...һин. Мал шолбыда ябажа хүл...гэлсэдэгынь зүйтэй.

...р хэлбэриин, хайшаа үбһэ но...й бэлшээритэйгээ түрүүлэн ...аар адаглан тодорхойлдогбди. ...үбһэ ногооной, хужар, уһа...хүртэсые тэнсүүлэн, бэлшээ...лэн хэһэг болгожо хубаажар... гээшэбди. Нэгэ хэһэгтээ ...тэй һайн газарые зайлгажа ...хоёр, гурбан үдэр адуул...һүлээрнь шэнэ газарта абаа...бди. Зүгөөр тэдэниие адуул...ехээр тогтоонгүй, дуран соонь ...ан ябуулхада һайн. Хонид ...уу аад, шадаал һаа түргэн байраяа һэлгэхэ дуратай, эдеэлмэр байдаг шэнги агша. Дулаанай сагта—гэгээ орохотой сасуу бэлшээридэ гаргаад, үдэртөө дуран соонь уһалжа, һэбшээтэй үндэр газарта амаруулха, һүниин 12 час хүрэтэр адуулха хэрэгтэй. Эдеэлжэ садаһан хонид өөһэдөө хорёо тээшээ тэгүүлжэ байдаг.

Үбэлжөөнһөө зөөжэ, ондоо газарта бууһаар дүрбэ һара болобо хабди. Тиихэдэ толгой бүриин 45 килограмм шэгнүүртэй байһан хонид энэ үедэ 58 килограмм болоод байна. Сүүдхэдээ эдэнэймни шэгнүүр 85—90 граммаар нэмэнэ.

Мүнөө байһан газартамнай зелёнкын, овёсой, шэниисын һуури, сабшалангай, хээрын бэлшээриин горьтой газар бии юм. Хэды хоноод лэ тэндээ ходо һэлгүүлжэ адуулнабди. Түрүүшээр садатарнь хээрын ногоо эдюулээд, таряанай һуурида оруулхада зохистой. Тиигээгүй һаа—гэдэһэ доторoo үбдэдэг.

Энэ жэлдэ хонин бүриһөө 4 килограмм 710 грамм нооһо хайшалжа, хамтадаа 100 шахуу мянганай олзо оруулаабди. Нэмэлтэ түлбэридэ гурба мянга зургаан зуугаад түхэриг абаа һэмди.

Үбэлдэ эртээнһээ бэлдэжэ, өөһэдынгөө хүсөөр 104 центнер үбһэ сабшажа һүрилөөд, хото хорёогоо заһажа байнабди.

Намарай бэлшээри эрхим һайнаар хэрэглэн, хонидойнгоо шэгнүүрые тус бүридэнь 60 килограмм болгохо, ерэхэ жэл хонин бүхэнһөө 5 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалхаар шиидэнхэйбди.

Дулгармаа Доржиева, эрье хонидой отарын хонишон.

* *

Сарнуудые сүүдхэлэн адуулхада һайн

Би юһэн жэл колхоздоо трактористаар хүдэлөө һэм. Малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлэн, һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаха гэжэ шиидээб. Тиигээд энэ оной март һараһаа хойшо бэлшээн таргалуулха 160 толгой гунан, дүнэн сарнуудые абатаяа хамта хаража байнхайб.

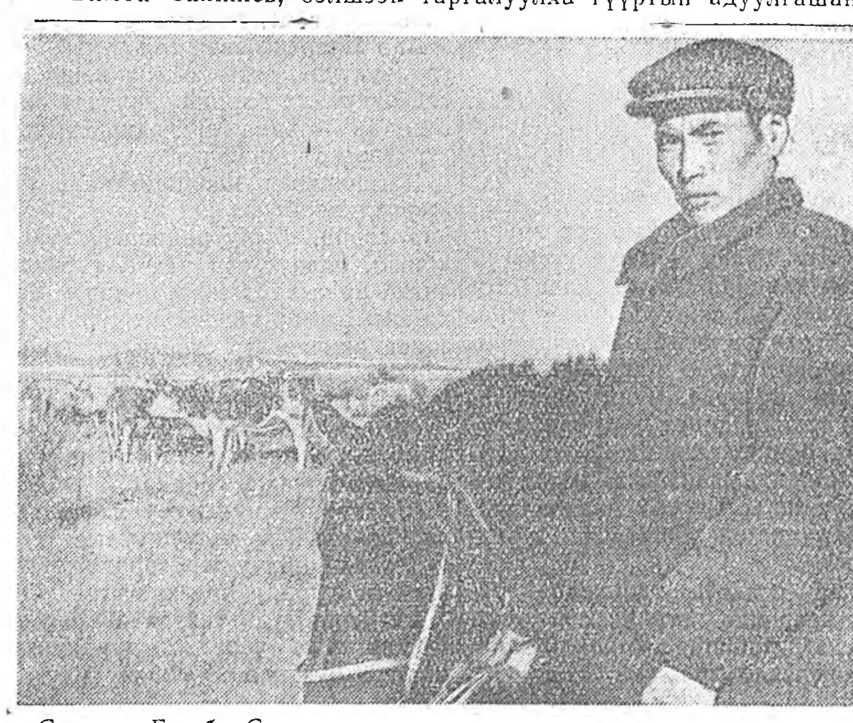
Малай таргаласа—оролдолгын, харууһанай хүсэн гэдэг. Онол оншыень олоод, зоотехнигэй заабариин ёһоор малаа һайнаар харууһалаад байбал, түргэн мяхажадаг, таргалдаг гэжэ абамни заагша. Шадаал һаа бага гаргаша хэжэ, тарган мяха ехээр абахын тулада нэн түрүүн бэлшээрээ зүбөөр, гамтайгаар хэрэглэнэбди. Сарнууднай хабар, зун, намарай үедэ түхэреэн сүүдхэ соо, ямаршье хорёодо хаагдангүй, хээрэ хэбтэжэ амараад, адуулагдана. Тиигэжэ һүниин гурбан часһаа үглөөнэй долоо болотор бэлшээгээд, уһалаад, үдэрэй час хүрэтэр адуулнабди. Яаруулангүй дахин һайса уһалжа, элбэг эдеэлсэтэй газараар дура зоргон соонь, үдэшын арба болотор ябуулагдадаг. Һүниндөө дүрбэ, табан час тухай бэлшээри дээрэнь сособой манадаг, хэбтүүлжэ амаруулдаг заншалтайбди. Үдэр, һүниин адуулгада хоюулаа хэды хоногоор ээлжэлэн һэлгэжэ ябанхайбди.

Илангаяа зунай аяма халуунда — үглөөгүүрнь, үдэшын һэрюунээр, һүниндөө бэлшээхэдэ, һоно батаганаанда ядалдангүй садатараа эдеэлдэг. Харин үдын шанга халуунда—юумэнэй һүүдэртэ гү, али гол горхоной, нуурай эрьедэ, һэбшээтэй һэрюун газарта тииргүүлхэдэ аятайгаар амардаг.

Гансашье хээрын бэлшээри бэшэ, мүн сабшалан, таряалангай газарые таарамжатай сагтань хүсэд хэрэглэхэ гэжэ оролдогдоно. Үбһэнэй сомогдожо хорёологдоходо, тэндэхи һайхан хэнзэ ногоондонь сарнуудаа ябуулжа бэлшээдэгбди. Булан тохойгоор, бургааһа, модоной забһараар үлээгдэшэһэн үбһэ малда түүлгэжэ эдюулэгдэдэг. Колхозой адхашье үбһэнэй миин орхигдохогүйн түлөө тэмсэгдэнэ гээшэ. Мүн орооһо таряанай һуурида бэлшээхэдэ һайн. Тэндэ шэмэтэй хүсы үбһэн, шэнэхэн мэхиинэ болон бусад тэжээл элбэг байдаг. Тиимэ хадань тэрээгүүр мал эдеэлхэ дуратай байдаг, түргэн хүшэ шадалтай болодог, таргалан мяхажадаг гээшэ.

Эбэртэ бодо малые шадаал һаа удаан бэлшээгээд, саг соонь уһалаад, хужарлуулаад байхада, шэгнүүрээ түргөөр нэмээдэг. Бидэнэй харууһалжа байдаг сарнуудай шэгнүүрнь зунай, намарай сагта сүүдхэ соо толгой бүриин 850—900 граммаар дээшэлнэ. Хаба шадалаа гарган ажаллажа, тарган һайн мяха абаха, гүрэндөө худалдаха гэжэ эрмэлзэнэбди.

Бимба Санжиев, бэлшээн таргалуулха гүүртын адуулгашан.

Саршан Бимба Санжиев.

Түгэнын үргэн талада

Бурят орон доторoo үнинһөө хойшо алдаршаһан үргэн элдин Түгэнын талада алтан намар айлшалжа ерэнхэй. Хүшэ шадалаа хүсэжэ тэбхылдэшэһэн хони, ямаад, садатараа эдеэлжэ шандайшаһан дэлэнтэй томо томо үнеэд, атар тарган гунан, дүнэн сарнууд, арьбан далангаа хүсэһэн орёо дошхон адуу морид бэлшээриин һайниие дахан, намарай намжаа дайдые бүрхөөн пэгшиинэ.

Энэ баян нютагта олон һалбарита томо ажахы — «Үнэн» колхоз оршодог.

Мүнөө жэлдэ малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлээ. Үнгэрһэн 8 һарын һаалиие нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, үнеэн бүриһөө 257 литрээр үлүү ехэ һүн һаагдаа. Нёдондонойхиһоо 1,1 килограммаар дээшэ нооһон хонин бүриһөө хайшалагдаба. Үнгэрэгшэ жэл 186 центнер нооһон гүрэндэ тушаагдаһан аад, мүнөө 273 центнер тушаагдаа юм.

Малые бэлшээридэ ябуулжа, түргэн таргалуулха талаар колхозой малшадай дүй дүршэл илангаяа һайшаалтай. Гүрэндэ мянга табан зуун центнер мяхан худалдагдаад байнхай. Тэрэ тоодо бэлшээн таргалуулха отараһаа худалдагдаһан 435 эрьеын толгой бүриин шэгнүүр август һарада 59,8 килограмм болоһон байгаа. Таргалуулагдажа байһан эрэ хашарагуудай толгой бүриин шэгнүүр 843 граммаар нэмэнэ. Колхозой хонишод эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 140 хурьга түлжүүлхэ уялгатай аад, 101-ые абаад байна.

Эдэ малшад имэ амжалта хайшан гээд туйлааб гэхэдэ, зунай, намарай сагта хүдөөгэй бэлшээри, таряалангай газарынь тусхай түсэбэй ёһоор гамтай, ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ.

Колхозой правлени, партиина организаци мал ажал дээрэ хүдэлхэ хүнүүдые зүбөөр шэлэжэ табина. Ажал хүдэлмэри дээрэ бэеэ харуулжа шалгарһан, дүй дүршэл ехэтэй, эдэбхитэй түрүү колхознигууд гүүртэ, отарануудта эльгээгдэнхэй. Илангаяа комсомол-залуушуулые олоор малшад болгохо зорилго табигдана. Отара, гүүртэ бүхэн коммунистнуудта хубаарилан даалгагдаа. Үнинэй, дүршэлтэй малшадта залуушуулые даалгажа һургуулдаг заншалтай. Малшадаа түргэ түргэн һэлгүүлжэ, орондонь шэнэ хүниие томилхогүй гэжэ оролдодог.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, ехэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ зорилгоор энэ жэлдэ малшадтаа газарыень хубаарилан даалгажа үгөө һэн. Гүүртэ, отара бүхэн даажа абаһан 60—70 гектар тухай газараа өөһэдөөрэн харууһалжа ургуулаад, ажалайнгаа забһарта түсэбэй ёһоор үбһэ тэжээл бэлдэлсээ. МТФ-эйнхид 2761 центнер, хонишод 3282 центнер шэмэтэй һайхан үбһэ сабшажа абаа. Харин нёдондо колхоз бүхы дээрээ 3700 центнер үбһэ бэлдэһэн байгаа бшуу.

Малшан бүхэнэй улам эдэбхитэй, оролдосотойгоор ажаллажа, бүхы арга боломжоёо хүсэд, зүбөөр хэрэглэдэг болоһонһоо хүдөө ажахын продукци бүри ехээр абтажа эхилээд, тэрэнэй өөрынь үнэшье химдарна. Жэшээнь, түсэблэгдэһэндэ орходоо центнер мяханай сэн 55 түхэригөөр, центнер нооһоной сэн 238 түхэригөөр химдараа.

Нинтынгээ зөөриие улам арьбадхахын тула үнэн зүрхэнһөө оролдодог малшадай культурна эрилтэнүүдые хүсэд хангаха тухайда анхарал табигдана.

Алдарта партиингаа XXI съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын тула абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэбди гэжэ малшад мэдүүлнэ.

Д. Чимитов.

Гайхалтай бэрхэ урашуул

Журналистын блокнодhоо

Эртэ балар сагhаа хойшо хитадууд урач, нарин юумэ дархалдагаараа һуряг суудa гараһан юм гээшэ. Заанай яһа, модо, шулуу һылажа, элдэб гоё юумэ хэдэг, hайхан угалза оёдог, шаазан, шабар, түмэр амhарта болон ондоошье юумэ гоёор бүтээнэ. Хитад зон хэр угһаа хойшо урлалай ажал хэжэ һураһан байха юм. Некин хотодо урда сагта бүтээгдэһэн ордон, сүмэнүүд олон. Тэдэнэй хэлбэри тон гоё, уран гараар, шадамар бэрхээр бүтээгдэһэн байха юм. Тэндэ манай үе саг хүрэтэр хоёр мянган жэлэй саада тээ хэгдэһэн элдэб зүйлнүүд хадагалагдана. Хитадай урашуул яһа, модо, шулуун дээрэ амиды юумэн шэнгеэр айхабтар нарин һылуур гаргадаг. Элдэб эрдэни шулуу, занда модо, эржэн тана мэтын зүйлнүүдээр элдэб үнгэ оруулжа, гоёоhон барилгануудые харахада hайхан гээшэнь! Хибэс торгон дээрэ оёдоhон хээ угалзанууд хэтэрхэй гоёл.

Хитадай Арадай Республикада хаа хаанагүй кооперативууд байгуулагдаа. Тэндэ һылуур, угалза хэдэг гар дархашуул, урашуул хамтаруулагдаhан байна.

Некин хотын түбтэ байдаг томохон кооперативта дүрбэн фабрика ороно. Кооперативай эрхилэгшэ нүхэр Ли заанай яһа һылажа, элдэб юумэ хэдэг нэгэ фабрикатай манине танилсуулба. Фабрикын цехүүд хэдэн байранууд соо хүдэлмэрилнэ. Тэндэ табигдаһан ута стол дээрэ һылуурнууд, уран зурашад, шордэгшэд ажаллана. Тэдэнэрые харахада ехэ няяга наринаар, өөгүйгөөр элдэб зүйлнүүдые хэнэ. Тиимэһээ урашуулай гараар бүтээгдэһэн эдлэл гоёлдоо гэжэ байхагүй шахуу.

—Заанай яһаар эдлэл хэдэг Некинэй фабрика байгуулагдаhаар үнишэ болоогүй, энэ оной май hарahаа хүдэлмэрилжэ эхилээ юм,—гэжэ кооперациин эрхилэгшэ нүхэр Ли хөөрэнэ.—Предприятида 425 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэрэй 110-ниинь һурагшад юм. Фабрикада 77 эхэнэр ажалладаг. Тэдэнэр эрэшүүлэй хэдэг юумые дутуугүйгөөр ура наринаар бүтээнэ. Энэ заада ехэ амжалта гээшэ. Орон дотор арадай засагай байгуулагдаха хүрэтэр эхэнэрнүүд яһан дээрэ һылуур хэдэггүй байгаа һэн. Һылуурдэдаймнай бүтээhэн эдлэл дэлхэйн олохон оронуудта ехээр хэрэглэгдэнэ, Советскэ Союзда эльгээгдэнэ,—гэжэ хөөрэнэ.

Фабрикада дүрсэлэн хэгдэhэн зүйлнүүд дэншье hаа нарин хэлбэритэй. Һэбүүр, амhарта, хайрсаг бариhан хитад эхэнэрэй дүрсэ илангаяа гоёор һылагдаа. Тиихэдэ овоощ харуулhан зураг hаяхан хүрэлгэдэhэн байһан овоощие тэрэ зандань hануулна. Тэдэ урашуул мүнөөнэй шэнэ ажахын юумэ зураглан харуулхые оролдоно, Арадайнгаа Хитадай залуу хүдэлмэришэние, хүдөө ажахын коммунын гэшүүдэй дүрсэ хэжэ эхилээ.

Фабрикада заанай яһаар ювелирнэ зүйлнүүдые хэдэг мэргэжэлтэншье бии. Тэдэнэй тоодо залуу мастер У Юй-тин гэгшэ оролсоно. Хэhэн hүүлшынгөө хүдэлмэриие харуулхаhаа гүйгаабди. Һарбайжа ерээд заахан хилэн хайрсаг, томо болгодог шэлэ хоёрые харагша угаба.

— Энэ шэлээр харагты,—гэнэ.

Хайрсагай оёорто рисэй үрэhэнэй шэнээн, заанай яhaар хэгдэhэн хабтагархан юумэн байба. Тэрэниие томо болгодог шэлээр харан гэhээмнай бүхэли картина hылээтэй байгаа. Тэрэниие эзэниинь «Арадай зүрхэн» гэжэ нэрлэнэ. Тэндээ Мао Цзэ-дун болон Хитадта айлшаар ошоhон К. Е. Ворошилов хоёрые хитадай ажалшадай дунда байhaар харуулагдаhан байха юм.

Пекинэй фабрикада хүдэлэгшэд ехэнхидээ профсоюзай гэшүүд болонхой. Тэндэ хүдэлөөшэдэй дунда өөhэдынгөө дүршэл шадабари дээшэлүүлхэ, ажалайнгаа онол арга түгэс шудалхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Нэгэ цехын бүхы ханадань олон hалаа мүшэртэй сэсэг набша, hалбарhан модон зураатай байба. Сэсэг бүхэндэ ажалай бүтээсэ тухай бэшэгдэнхэй байгаа. Тэндэ эрхимэй эрхимүүдэй нэрэ бэшэгдэнэ. Арадай Хитадта социалистическэ байгуулалтын түрүүшүүл болохо гээшэ хүндэтэ хэрэг мүн. Тиимэ хүнүүд бүгэдэндэ ехээр хүндэлэгдэнэ. Фабрикын үүдэн дээрэ иимэ плакат хадаатай байгаа: **«Мастер нүхэр Пи О-чиндэ алдар соло! 12 час соо заанай яhaар юумэ хэхэ даабаря 4 час 50 минута соо дүүргэбэ. Мастер Пи О-чин советскэ хэмэл одон шэнги түргэнөөр ажаллана».**

Зураг дээрэ: заанай яhан дээрэ hылүүр хэдэг Пекинэй фабрикада мастернууд ажаллажа байна.

О. Березков.

Гэрэй эзэн эхэнэрнүүдтэ зүбшэл

Хайшан гээд сонходоо мүльhэ хүргэхэгүйб

Мүнөө үбэл ойротожо, гэрээ дулаалха, сонхоёо аршаха, няяха, дабхар рамаа табиха саг тулаа. Тиимэhээ сонходо мүльhэнэй хүрэхэгүйн тулада юу хэхэ хэрэгтэйб.

Сонхоёо нашатырна спиртэтэй холиhон бүлеэн уhaар угааха хэрэгтэй. Тиихэдэ уhанай арбанай нэгэ хубинь спирт байха ёhотой. Үгышье hаа мел тоборог болотор нюдөөд, уhанда худхажа, сонхынгоо шэл будаха. Һүүлээрнь шэлээ сэбэр бүдөөр гү, али зөөлэн саарhaap аршаха. Хэрбээ шэлдэ арилжа үгэхэгүй юумэнэй халдаад байгаа хада столовын уксусаар сэбэрлэхэдэ болоно. Шэлдэ түрхиhэн юумэнэй хатамсаар баhал сэбэр бүдөөр аршахада hайн.

Сонхын хүлэрхэ, мүльhэтэхэгүйн тулада архиин, спиртын арбанай нэгэ хуби болохо жэшээтэйгээр глицерин холижо, шэлэйнгээ дотор талада түрхигты. Үгышье hаа шэлэйнгээ хоёр талада глицерин түрхижэрхихэ.

Дабхар сонхоёо табихадаа рамын хоорондо стакан соо юрын дабhа хээд табихада болохо байна.

(«Пионерская правда» газетэhээ).

Хани хоёр ангуушад

Адо Лаврентьевич, Анна Минеевна Догончинтон хоюулаа ангуушад юм. Эдэ хоёр Баунтын тайгые барагсаан шахуу махажа, ангай элбэгые бэдэрдэг. Тэдэнэр хэдэн зуун булга, үнэгэ, арбаад мянган хэрмэ, hолонго, үен, шандага болон бусад ан баридаг байха юм.

Адо Лаврентьевич гол түлэб булга, шэлүүhэ, зээгэ болон бэшэ бусад ангуудые барина. Тиихэдэ hамганиинь — Анна Минеевна хамагай түрүүндэ хэрмэшэлдэг.

Догончинтан наhанайнгаа хэтын жаргал холбожо хамта ажаhууханаа гадна, агнууридашье сугтаа ябажа, олзо ехээр хэдэг, гүрэндөө ангай арhа элбэгээр тушаадаг байха юм. Намар-үбэлэй агнууриин сезоной эхилхэлээр холын агнуурида гаража, тайгын гүн худар ородог байна. Тиихэдээ сезоной дүүрэтэр хүрэхэ хүнhэ, дари, шаба, туулга, hомо гэхэ мэтые бэлдэжэ, орынгоо даахыса ашажа гарадаг.

Агнуурида миил хоюулханаа ябадаггүй, эвенкэ залуушуулые хоёр гурбаарнь дахуулжа гарадаг, тэдэниие агнуурида hургадаг гээшэ.

Ангууша бүлэ тайгаhaа олзогүй буугаа гэжэ юрэдөө дуулдаагүй. Гараха бүхэндөө түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг байна. Агнууриин hүүлшын сезондо тэдэнэй хэhэн олзые харуулхада болохо. Адо өөрөө 10 булга, 380 хэрмэ, 4 шэлүүhэ болон бусад ангуудые барял. Тиихэдэ Анна 496 хэрмэ, 3 булга алаа.

Олон жэлдэ, олзобори ехэтэй агнуури хэhэнэйнгээ түлөө Анна Минеевна Российска Федерациин эд хэрэглэгшэдэй союзай правлениин грамотада, мүнгэн шанда хүртэhэн байха юм.

Арhа нэмэрүүлжэ хушаhан гэрээ ашаад лэ агнууридаа ябадаг. Хаана хононоб, тэндээ гэрээ бодходог.

«Заветы Ленина» колхоз ангууша энэ бүлын олзоборидоо гарахада 6—7 оро унаа үгэдэг.

Агнууриин сезоной дүүрэмсээр Догончинтан гэртээ миил hуудаггүй, колхозойнгоо ажалда туhалалсадаг юм. Адо Лаврентьевич зундаа үбhэндэ ябалсадаг, барилга хэлсэдэг байна. Анна Минеевна шадахысаа колхозойнгоо али бүхы хүдэлмэридэ туhалалсадаг юм.

Мүнөө Догончинтан агнуурида гарахаар бэеэ зэhээд байнхай. Агнууриин энэ сезондо ангай арhа тушааха түсэбөө 180—200 процент дүүргэхэ уялгатай.

Д. Колмаков.

Дифтери үбшэнhөө яажа hэргылхэб

Дифтери—үхибүүдтэ хүрэдэг халдабаритай үбшэн. Энээгээр ехэнхидээ нэгэнhээ 10 хүрэтэр наhатайшуул үбшэлдэг. Мүн дээшэшье наhанай үхибүүдтэ хүрэжэ магад. Бишыхан үхибүүдтэ хүрэхэдөө илангаяа аюултай.

Энэ үбшэн тусхай микробоор тараагдадаг. Тэрэнь хүнэй хамар, аманда, хоолойдо оробол, hүжэржэ хабадхаадаг юм. Микробой хорониинь шуhан худар орожо, хүнэй бэе хорлодог, илангаяа зүрхэ, бөөрэ, нервэ гэмтээдэг байна.

Хамар, аманай шүлhэндэ халдаhан микробууд үбшэн хүнэй ханяахада оршон тойронхи агаарта тарадаг. Тиимэ агаараар элүүр хүн амилхадаа үбдэдэг юм. Заримдаа элүүршье хүнэй хамарта, хоолойдо дифтериин микроб олдодог байха. Өөhэдөө үбдөөшьегүй hаа, ондоо хүндэ халдахаажа болохо юм.

Агаарта тараhан микробууд нэгэ хэды саг соо амиды байдаг. Үбшэн үхибүүдэй унтари, нааданхай, ном, аяга, табаг гэхэ мэтые дезинфекцидэ оруулха шухала.

Энэ үбшэнhөө үхибүүдые hэргылхын тулада тусхай тарилга хэгдэдэг. Тэрэнэй ашаар дифтериин хүрэлгэ хараа байса үсөөрөө. Һэргылүүлхэ тарилга үхибүүдтэ хэхэдэ, бэе махабадынь үбшэнтэй тэмсээд, үбшэндэ диилдэсэгүй (искусственна иммунитедтэй) болохо. Иимэ тарилгые 5—6 hаратайhаань хойшо бүхы үхибүүдтэ хэхэ хэрэгтэй. Элүүр үхибүүн тарилга хэхэдэ ядадагшьегүй. Зарим үхибүүд тарилгын hүүлээр халуурдаг, тиигэбэшье 1—2 хоноод эдэгэдэг байна.

Дифтериин халдаhaap 2—7 хоноhон хойно үхибүүнэй бэе hуларжа, эдеэ мууса эдидэг, температурань дээшэлдэг, хоолойнь үбдэжэ захалдаг юм. Хоолойн дифтери илангаяа олон байдаг. Заримдаа үхибүүн хоолойнгоо үбдэhые обёоронгүй үнгэрдэг, олон ушарта тон хүндөөршье hүжэрдэг байна. Түбэнгеэ үбдэhэн багашуулай хоолой hөөлдэхэ, хүндөөр амилха, ханяаха байха.

Хамарай дифтери ехэнхидээ хүнгэнөөр үнгэрдэг. Үхибүүдэй хамарhаа нюhаншуу эдеэрын гарахада, түрэлхидынь заримдаа анхаралаа табингүй үнгэрдэг. Тиигэжэ үбшые саашань бүри hүжэрөөжэ болохо юм.

Багашуулай халуурхадань, ангинаар үбдэхэдэнь, хоолойгоо hөөлдэхэдэнь ясли, hургуули гэхэ мэтэдэнь оруулангүй, унтаридань хэбтүүлээд, врачые дуудаха шухала. Дифтеригээр үбдэгшэд тэрэ дары больницада абаашагдаха ёhотой. Тэндэ хэбтэhэн үхибүүе врачын хиналта доро байлгахада, үбшэнэйнь hүжэрхэ болоо hаа, хэмжээ абахада hайн байха, ондоо үхибүүдтэ халдахаагдахагүй байха.

Мүнөө үеын шэнэ эмүүд, врачуудай саг үргэлжын хиналта, зүбөөр эдеэлүүлгэ, hайн харууhан, нойр—эдэ бүгэдэ хадаа дифтериие hүжэрөөнгүй, түргөөр эмшэлхэ арга олгоно. Үхибүүнэй үбдэhэн тухайда хүмүүжүүлэгдэдэг, hурадаг газартань тэрэ дары мэдээсэхэ шухала. Тиигэбэл—тэндэхи врач үхибүүдые үбшэнhөө hэргылхэ хэмжээ абаха байна.

Үбдэhэн үхибүүнэй унтаридань, таhалгадань яаралтайгаар дезинфекци хэжэ, сэбэрлэхэ хэрэгтэй. Эдэгэhэн үхибүүнэй хойноhоо hайнаар харууhалха, врачын заабариие наринаар дүүргэхэ шухала.

Энэ аюулта үбшэнтэй тэмсэхэ хэрэгтэ түрэлхид, бүхы ажалшад ехэхэн үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Хайшан гээд дифтери халдадаг бэ, яагаад тэрээнhээ багашуулые аршалхаб, тиимэ үбшые яажа таниха б, эмшэлхэб гэхэ мэтэ асуудалнуудые мэдэхэ ёhотой. Үбшэнэй халдалга хүнэй бэеын элүүрhээ дулдыдаха. Тиимэhээ багашуулые газаагуур ябуулха, бэе махабадынь бэхижүүлхэ, зүбөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэй.

Аргалалга-hэргылэлгын hайнаар хэгдэдэг болоhоной ашаар hүүлэй үедэ дифтеригээр үбдэхэ ушар манай республикада үсөөрөө. Энээгээр hанаагаа амарха ёhогүйбди. Дифтериие ойрын жэлнүүдтэ бүри үсөөрүүлхэ, эсэслэн усадхахын түлөө тэмсэхэ уялгатайбди.

М. Шалтыкова, Улан-Удын үхибүүдэй 2-дохи больницын врач.

ХИЛЫН СААНАhАА

Брюссельдэхи выставкын Советскэ павильоной экспонадуудта 500 гаран шан олгогдобо

Советскэ наука болон техникын, промышленность, барилга, хүдөө ажахы, соёл культура болон искусствын амжалтанууд Брюссельдэ боложо байгаа Бүхэдэлхэйн выставкэдэ үндэрөөр сэгнэгдээ. Советскэ павильоной экспонадуудта 500 гаран шан олгогдоо. Эдэнь—100 шахуу «Гран-при» (ехэ шан), мүн тэды шэнээн хүндэлэлэй дипломууд, 100 шахуу алтан, 200 гаран мүнгэн, бронзо медальнууд юм.

«Гран-при» шан иимэ организаци, хүнүүдтэ олгогдоо гэбэл: хэмэл одоной гурбан дүрсэ, автоматикын табан аппарат, СССР-эй геологическа болон тектоническа карта табиhанайнь түлөө, зүрхэнэй хирурги тушаа академик А. Н. Бакулевой, медицинскэ наукануудай доктор А. Д. Джагарянай номуудые табиhанайнь түлөө СССР-эй Наукануудай академидэ; «ТУ-114» самолёдой түлөө—А. Н. Туполевта, «Чайка», «Волга», «ГАЗ-62» гэжэ автомашинануудай түлөө—Горьковско автозаводто; «МАЗ-530» гэжэ ашаанай самосвалай түлөө—Минскын автозаводто, «ТДТ-60» гэжэ модо таллуулдаг тракторай түлөө — Алтайн тракторна заводто; 200 мянган киловатт хүсэтэй турбогенераторай түлөө—Кировэй нэрэмжэтэ «электросила» заводто; Куйбышевска, Братска ГЭС-тэ хэрэглэгдэхэ хүсэтэ гидротурбинын моделиин түлөө—Ленинградай металлическа заводто, «ВЭФ» гэжэ Ригын заводто радиоприёмнигуудай түлөө, мүн хэдэн бусад предприяти, научна институт, организацинуудта энэ шан олгогдоо.

Хүн зоной ехээр hайшааhан Брюсселиин выставкын советскэ павильон зохёоhон хэдэн архитекторнүүдтэ мүн лэ ехэ шан олгогдоо.

Варшавада боложо байгаа Хитад-Американ хэлсээе Синьхуа агентство тайлбарилна

ПЕКИН, октябриин 6. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна: КНР США хоёрой элшэн сайдуудай хэлсээнэй дахин эхилhэнhээ хойшо долоодохи заседани октябриин 4-дэ Варшавада боложо, хоёр хахад час соо үргэлжэлөө.

Заседаниин урда тээ США-гэй правительствын хүтэлбэрилэгшэд хэдэн мэдүүлгэ хэжэ, Алас Дурна зүгтэ США-гэй ябуулдаг политиканъ зарим тэды хубилжа байна гэжэ харуулхые оролдоо. Гэбэшье, эдэ мэдүүлгэнүүдые нарибшалан хаража үзэхэдэ, США-гэй политикада ямаршье хубилалта болоогүй гэжэ харагдана.

Нэгэдэхеэр, эдэ мэдүүлгэнүүдэй ёhoop, США Хитадай Тайвань болон Пэнхуледао аралнуудые саашадаашье эзэмдэжэ байха, тиигээд Хитадай гол газар шадархи аралнуудта, үнгэрхэдөө Хитадай гол газарта добтолхо гэнэ, өөрынгөө газарые сүлөөлхэ гэжэ Хитадай hэдээ hаань тэрээндэ дайгаар орохомнай гэжэ занаха ёhотой байна.

Хоёрдохёор США-гэй правительство «буудалга зогсоохо» гэhэн түсэб Хитадта абхуулхые оролдоно. Тиихэдээ Хитадта эсэргүү Американ эзэрхэг түримхэй түсэбые энээгээрээ далдалха зорилготой.

Хэрбээ «буудалгын зогсоогдоо hаа», Цзиньмыньдао, Мацзудао аралнууд дээрэхи гоминдановецуудай сэрэгшэдэй тоо хороогдохо гэhэн Даллесай үгэ США-гэй ээлжээтэ мэхэ гохо мүн.

Хэрбээ «буудалгын зогсоогдоо hаа», тэндэ амгалан байдал тогтохо гэжэ США-гэй гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд хэлэнэ. Теэд бодото дээрээ Хитад буудалгаяа зогсообол, хорото ябуулга хэжэ байhан гоминдановецуудые хэhээхэ, гүрэнэйнгөө аюулгүй байдалые хамгаалха, Американ булимтарагшадhaa, гоминданай урбагшадhaa өөрынгөө газарые буляажа абаха аргагүй болохо байна бшуу. Иимээр «буудалгын зогсоогдобол» тэндэ амгалан тайбан байдал тогтохогүйhөө гадна, Американ эзэрхэг түримхэй, үhэрилгэтэ ябуулга энээгээр далдалагдажа, hүүлэй hүүлдэ дайнда хүргэхэ байна.

Гоминдан хадаа бэеэ даанхай орон юм, Хитадай Арадай Республикатай зэргэ оршон байдаг гэжэ США хэлэнэ. Бодото дээрээ гоминданай правительство арадтаа урбаhан, үсөөхэн бүлэг хүнүүд байха юм. США-гэй сэрэгэй хүсөөр хамгаалаагүй hаань, тэдэнэр нэгэшье үдэр тэсэхэгүй байгаа.

Мүнөө Варшавада хэлсээнэй боложо байха үедэ Холбоото Штадууд зэбсэгтэ хүсэеэ хэрэглэн, хоёр элшэн сайдай хэлсээндэ нүлөөлхэ гэжэ оролдожо байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр үзэгдөөгүй ехэ зэбсэгтэ хүсэ Холбоото Штадууд Тайваниин шадар суглуулаа. Атомна, ракетнэ буугаар зэбсэглэгдэhэн далайн-сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд Американhээ, Дунда Зүүн зүгhөө, Окинаваhaa болон бусад газарнуудhaa яаралтай түргөөр эндэ асарагдаа.

Энээнтэй хамта США гоминданда үзүүлдэг сэрэгэй туhаламжаяа айхабтар ехэ болгожо, тэрээндэ элдэб түхэлэй буу зэбсэг үгэнэ. Августын тэнгhээ хойшо, Америка, тухайлхада, зуу миллион долларой сэрэгэй туhаламжа чанкайшистнарта үзүүлhэн байна.

Хитадта харьяата доторой уhан соо байдаг Цзиньмыньдао аралда буу зэбсэг абаашахадань, США гоминдановецуудта улам ехээр туhалдаг болонхой. Эдеэ хоол, буу зэбсэг энэ арал дээрэ хаяхын тулада томо томо транспортна самолёдууд хэрэглэгдэнэ. Американ самолёдууд, суднанууд гоминдановецуудай Цзиньмыньдао арал ерэхэдэнь, дахасалдан ябажа тэдэниие харууhална. Хитадай правительствын оло дахин шангаар hануулбашье hаань, США-гэй сэрэгэй самолёдууд болон суднанууд Хитадай уhа руу, агаарай дайда руу 20 гаран дахин нэбтэрэн ороо.

КНР-эй болон США-гэй элшэн сайдууд нилээд түгшүүрилтэй болоhон иимэ байдалда хэлсээ хэжэ байна гээшэ. Хэрбээ Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа болюулаагүй hаань, хэрбээ Тайваниин шадарhaa зэбсэгтэ хүсэеэ холодуулаагүй hаань, «хоёр Хитадые» байгуулха гэhэн бодолhoo арсаагүй hаань, Алас Дурна зүгтэхи түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха найдабари байхагүй.

Англо-американска интервентнүүд Арабай Зүүн зүгэй оронуудhaa сэрэгүүдээ гаргаха ябадалые хойшо татана.

— ООН-эй шиидхэбэриин ёhoop сэрэгүүдээ түргөөр гаргаха болоhоноо мэдэнэбди, теэд гаргахадаа ямар орон руу абаашаха байhан тухайдамнай тэрэ шиидхэбэри соо юушье хэлэгдэнэгүй бшуу.

Е. Щегловой зураг.

ТАСС-эй фотохронико.

Атомай хүсэ шэнжэлд… уласхоорондын агентст… хоёрдохи генеральн… конференци дүүрэ…

ВЕНА, октябриин 4. (ТА… **корр.).** Атомай хүсэ … дэг уласхоорондын агент… хоёрдохи генеральна конф… Венэдэ болоод, октябриин … хаагдаа. Һүүлшын пленарна … дани дээрэ агентствын прогр… бюджет болон 1959 оной … мүнгэ зөөриин фонд батал… Делегадууд иимэ гурбан рез… hайшаагаа: гээгдэнги орон… туhалха тухай, научна конф… цинүүдые эмхидхэхэ талаар … ствын программа тухай, … ажахыда, медицинэдэ изотоп… хэрэглэдэг болохо шэнжэл… мэргэжэлтэдые хабаадуулха …

Францийн шэн… конституци хүсэнд… оробо

ПАРИЖ, октябриин 6. (Т… Сентябриин 28-да болоhон ар… ной асуултаар абтаhан Фр… Республикын шэнэ конститу… тябриин 6-да хүсэндөө оро… тябриин 5-да конституциин … правительствын хуулита орг… лохо «Журналь Офисельдэ» … логдоо. Октябриин 6-да юс… министр Мишель Дебре гэгш… рээндэ гүрэнэй тамга дараha… hүүлээр, энэ текст хуулиин … болоо.

Энээнтэй хамта 1946 онд… таhан конституци хүсэеэ гээб…

Шэнэ конституциин ёhoop … Голлиин правительство «үзэг… үргэн эрхэтэй болоо». Хаан … Францида усадхагдаhанhaa … нэгэшье правительство иим… эрхэтэй байгаагүй юм гээд … пресс» журнал онсолон тэмд… Национальна суглаанай эрх… лээд хаhагдаа.

Октябриин 6-hаа эхилэн 4 … турша соо де Голлиин правит… вые парламент оройдоо хина… байна. Правительство энэ … соо гүрэнэй шэнэ эмхи зург… дые байгуулха бэлэдхэл хэхэ …

Тусхайлбал, шэнэ национ… суглаанай hунгалтада бэ… эхилээ. Тиихэ зуураа правит… во элдэб хэмжээ абажа, п… ментда ороной демократическ… сэнүүдые үсөөнөөр түлөөлүүл… жэ оролдожо байна.

Ливанай хархисуудай хор… ябуулга

БЕЙРУТ, октябриин 6. (Т… Рашид Караме гэгшын толго… мүнөөнэй правительствода эс… сэн, hүүлэй үедэ хархис этэгэ… хорото ябуулга улам ехээр … болоно. Октябриин 6-най үглө… «Катаиб» гэжэ хархис па… гэшүүд Бейрудэй гол хуби… буудажа, магазин, предприяти… дые нээлгэхэгүй гэжэ орол… байна. Бейрудэй зүүн хубида … нэр элдэбээр аашалжа, т… байдалые түгшүүрилтэй байлга… Гэбэшье Бейрудэй баруун … дань ажабайдал хуушан тү… орожо байна.

Октябриин 5-да Захле гэ… родто Шамунай тала барим… хархис этэгээдүүд христиан ш… та хүнүүдые тухиржа, заба… хэхыень баадхаа. Хархис … энэ ушар тухай угаа ехээр х… ралдажа, орон доторхи … үшөө тогтонижороодүй гэ… руулхые оролдоно. Тэрээ… Американ сэрэгшэдые … даашье гаргуулхагүй шалта… хые эрмэлзэнэ.

Макэлрой Японд…

ТОКИО, октябриин 4. (Т… США-гэй обороны министр … кэлрой октябриин 4-дэ Токио… Японд байха зуураа Мак… премьер-министр Киситэй, … дын хэрэгүүдэй министр Фуд… болон дээдэ тушаалтай бус… нүүдтэй уулзажа, «Аюулгүйе… ха пакт» гэhэн Япон Америк… рой хэлсээе дахин хаража үз… хай хөөрэлдэхэ юм.

Мүн США-гэй обороны ми… Японд байдаг Американ зэ… хүсэнүүдэй командалагшадта… лөө үнгэргэхэ.

«Майници» газетын бэш… ёhoop, Макэлрой Японhoo … Корей ошожо, саг зуура то… ной hүүлээр, октябриин … Японhoo Тайвань ошожо, Ча… шитай уулзаха юм.

Азиин зүүн хойто зүгтэ бай… хаар хараалагдаhан сэрэгэй … бүлэглэлдэ орохыень Я… баадхахаяа Макэлрой энд… гэжэ нютагай ажаглагшад б…

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46,32, зам. редактора—32,74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-1… культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00858. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № …